

บทที่ ๔

การบริหารงานบุคคล ภายหลังจากแต่งตั้งเป็นข้าราชการตำรวจ

๑. การบรรจุและแต่งตั้ง

(Placement and Appointment)

การบรรจุบุคคลเข้ารับราชการนั้น ต้องพิจารณาบรรจุในตำแหน่งที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของเขา เพื่อเขาจะได้ทำงานให้บังเกิดประสิทธิภาพที่สุด การบรรจุบุคคลในตำแหน่งที่สูงกว่า หรือต่ำกว่าความรู้ความสามารถของเขานั้น นับเป็นความผิดพลาดอย่างยิ่ง เพราะบุคคลนั้นย่อมไม่พอใจที่จะปฏิบัติงานและทำให้รัฐบาลต้องเปลืองเงินและกำลังคนโดยเปล่าประโยชน์
กาย (๑)

ในการบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการตำรวจนั้น ผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจจะพิจารณาบรรจุและแต่งตั้งให้เหมาะสมกับคุณวุฒิของผู้นั้น (๒) ผู้สำเร็จการศึกษาอบรมจากโรงเรียนของกรมตำรวจหรือบุคคลภายนอกผู้มีคุณวุฒิพิเศษจะได้รับการบรรจุในชั้นยศ และอัตราเงินเดือนตามคุณวุฒิและพร้อมกันนั้นจะได้รับมอบหมายหน้าที่การงานกว่าให้ทำงานตำแหน่งใด หน่วยงานใด ซึ่งก็คือการแต่งตั้งนั่นเอง ฉะนั้นการบรรจุและการแต่งตั้งจึงเป็นสิ่งควบคู่กัน และมีกระทำพร้อมกันเสมอ

ดังได้กล่าวรายละเอียดของการประกาศรับสมัคร การสอบคัดเลือก และการฝึกอบรมนายร้อยตำรวจ และพลตำรวจในโรงเรียนตำรวจนครบาลและโรงเรียนตำรวจภูธรทั้ง ๕ แห่ง ซึ่งเป็นกำลังหลักของกรมตำรวจ ตลอดจนบุคคลผู้ได้รับปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาเฉพาะกิจมาแล้วในบทก่อน ฉะนั้นการบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการตำรวจมียศ จะได้แยกกล่าวเป็น ๓ ลักษณะ คือ

๑. ผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ

นักเรียนนายร้อยตำรวจที่ผ่านการศึกษามาจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ รัฐมนตรี

(๑) Joseph B.Kingsbury and Robert F.Wilcox, หน้า ๗๗
(๒) ประมวลระเบียบการตำรวจภาค ๒ ประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดีเล่ม ๑, หน้า ๒๕๔

ว่าการกระทรวงมหาดไทย หรือผู้บังคับบัญชาซึ่งได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย จะบรรจุให้เป็นนายตำรวจชั้นสัญญาบัตร อัตราเงินเดือนขั้นต่ำของนายร้อยตำรวจตรี^(๓) คือ ๕๕๐ บาท และโดยเหตุที่ผู้สำเร็จจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจศึกษาหนักไปในด้านการสืบสวนสอบสวน ฉะนั้นจึงมักได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้บังคับหมวดประจำสถานีตำรวจนครบาล และสถานีตำรวจภูธร แต่ถ้านายร้อยอื่นในกรมตำรวจขออัตราบำ เช่น ตำรวจภูธรชายแดน หรือมีความจำเป็นบางประการ กรมตำรวจจะพิจารณาแต่งตั้งไปตามที่เห็นเหมาะสม^(๔)

๒. ผู้สำเร็จการฝึกอบรมจากโรงเรียนตำรวจนครบาลและโรงเรียนตำรวจภูธร

สำหรับผู้ผ่านการฝึกอบรมจากโรงเรียนตำรวจนครบาล และโรงเรียนตำรวจภูธร ๑, ๒, ๓ และ ๔ อธิบดีกรมตำรวจหรือผู้บังคับบัญชาซึ่งได้รับมอบหมายจากอธิบดีกรมตำรวจ จะบรรจุให้เป็นพลตำรวจ อัตราเงินเดือนขั้นต่ำ คือ ๕๕๐ บาท แต่ผู้ที่สอบได้คะแนนรวมไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ และสอบได้อันดับ ๑ จะได้รับการบรรจุในอัตราเงินเดือน ๖๐๐ บาท ถ้าสอบได้อันดับ ๒ จะได้รับการบรรจุในอัตราเงินเดือน ๕๗๐ บาท^(๕) พร้อมทั้งนั้นก็จะแต่งตั้งให้ไปรับราชการหน่วยใดหน่วยหนึ่งตามความเหมาะสม หลักเกณฑ์ในการพิจารณาแต่งตั้งพลตำรวจไปประจำที่ใดนั้น ในทางปฏิบัติ ถ้าเป็นพลตำรวจที่สำเร็จจากโรงเรียนตำรวจนครบาลบางเขน ก็จะแต่งตั้งให้รับราชการแต่เฉพาะในนครบาลหรือส่วนกลาง ส่วนพลตำรวจที่สำเร็จจากโรงเรียนตำรวจภูธร ๑, ๒, ๓ หรือ ๔ ก็จะได้รับแต่งตั้งให้ประจำอยู่ในเขตที่โรงเรียนตำรวจภูธรนั้น ๆ ตั้งอยู่ เช่น พลตำรวจ ก. ซึ่งสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนตำรวจภูธร ๑ นครปฐม ซึ่งตั้งอยู่ในเขตของบังคับการตำรวจภูธรเขต ๗ จะได้รับการแต่งตั้งให้ประจำอยู่ภายในเขตพื้นที่

(๓) พระราชกฤษฎีกากำหนดอัตราเงินเดือน กำหนดคุณสมบัติ พื้นความรู้ วิธีคัดเลือก วิธีสอบคัดเลือก การบรรจุ การเลื่อนเงินเดือน การแต่งตั้งและการออกจากราชการของข้าราชการตำรวจ พ.ศ. ๒๕๐๐; ราชกิจจานุเบกษา (ฉบับพิเศษ) เล่ม ๗๔ ตอนที่ ๑๐๖ (๑๒ ธันวาคม ๒๕๐๐) มาตรา ๑๗

(๔) สัมภาษณ์ พ.ต.อ.คำวิ คือประเสริฐ รองเลขานุการกรมตำรวจ และรักษาราชการในตำแหน่งหัวหน้าแผนกทะเบียนพล

(๕) ประมวลระเบียบการตำรวจภาค ๒ ประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดีเล่ม ๑, หน้า ๑๑๔, ๕๖๐ - ๕๖๑

จังหวัดต่าง ๆ ที่กองบังคับการตำรวจภูธรเขต ๗ รับผิดชอบอยู่ เป็นต้น การที่พิจารณาแต่งตั้งพลตำรวจตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวเนื่องจากในการที่จะรับสมัครนักเรียนพลตำรวจคราวหนึ่ง ๆ เป็นจำนวนเท่าใดนั้น ได้กำหนดจากจำนวนอัตราว่างที่มีอยู่ในเขตดังกล่าวแต่ละเขต ฉะนั้นเมื่อพลตำรวจสำเร็จการศึกษาจึงต้องแต่งตั้งไปประจำตามเขตที่ได้นำอัตรามา (๖)

๓. บุคคลภายนอกผู้ได้รับปริญญาหรือประกาศนียบัตร

ส่วนบุคคลภายนอกผู้มีความรู้สำเร็จชั้นปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาเฉพาะกิจ ซึ่งกรมตำรวจได้รับเข้ามาตามความจำเป็น ก็บรรจุในอัตราเงินเดือนตามคุณวุฒิ แต่ทั้งนี้จะบรรจุสูงกว่าอัตราเงินเดือนขั้นต่ำของร้อยตำรวจเอกไม่ได้ ถ้าเงินเดือนที่จะได้รับตามคุณวุฒิสูงกว่านั้น ก็ให้ได้รับเป็นเงินพิเศษรายเดือน^(๗) และในการแต่งตั้งผู้มีความรู้พิเศษดังกล่าวก็เป็นไปตามความเหมาะสม หรือตามที่หน่วยใดหน่วยหนึ่งของอัตรามา เป็นต้นว่าผู้สำเร็จปริญญาแพทยศาสตรบัณฑิต ก็จะได้รับการแต่งตั้งประจำในโรงพยาบาลตำรวจ ผู้สำเร็จประกาศนียบัตรวิชาชีพ เช่น ช่างไฟฟ้า ช่างเครื่องยนตร์ ฯลฯ ก็จะถูกแต่งตั้งไปประจำหน่วยที่ต้องใช้ผู้มีความรู้ความสามารถเฉพาะนั้น ๆ

(๖) สัมภาษณ์ พ.ต.อ.คำริ ศีประเสริฐ

(๗) ประมวลระเบียบการตำรวจภาค ๒ ประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี เล่ม ๑, หน้า ๑๑๖

๒. การฝึกอบรม

(In-Service Training)

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่า การบริหารงานบุคคลมิได้หยุดอยู่เพียงการบรรจุบุคคลเข้าปฏิบัติงานแล้วเท่านั้น แต่จะต้องมีการฝึกอบรม (training) เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และความชำนาญงานในตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน และเพื่อพร้อมที่จะรับผิดชอบในตำแหน่งที่สูงขึ้นในอนาคต^(๘)

โครงการฝึกอบรม ควรจะมีจุดมุ่งหมายดังนี้

๑. เพื่อเพิ่มพูนคุณสมบัติและสมรรถภาพของผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่กำลังปฏิบัติอยู่
๒. เพื่อส่งเสริมความสามารถของผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้มีคุณสมบัติเหมาะสมสำหรับตำแหน่งที่สูงขึ้น

๓. เพื่อที่จะให้ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้กว้างขวางในงานหลายอย่าง เพื่อประโยชน์ในการโยกย้ายบุคคลนั้นไปปฏิบัติงานในตำแหน่งอื่น ๆ ได้

๔. เพื่อให้เกิดการประสานงานในหน่วยงาน โดยการให้ผู้ปฏิบัติงานได้เข้าใจถึงนโยบาย และกิจการขององค์การ เพื่อจะได้พยายามปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์^(๙)

การบริหารงานบุคคลของตำราวางแผนใหม่ นอกจากจะได้จัดให้มีการอบรมก่อนเข้ารับราชการ (Recruit Training) แล้ว ยังได้เห็นความสำคัญของการฝึกอบรมในระหว่างรับราชการ (In-Service Training) ทั้งนี้เพราะว่า "..... การฝึกอบรมตำราจก่อนเข้ารับราชการแต่เพียงโครงการเดียว แม้ว่าจะได้กระทำอย่างกว้างขวางและจริงจังเพียงใด ก็ยังไม่เป็นการเพียงพอ ถ้ามุ่งหวังจะให้ตำราจมีความรู้ มีความสนใจในเทคนิค นโยบาย ระเบียบปฏิบัติใหม่ ๆ ตลอดจนเกิดความรู้สึกที่จะปรับปรุงสมรรถภาพอยู่เสมอแล้ว จำเป็นที่จะต้องจัดให้มีการอบรมตำราจระหว่างรับราชการด้วย^(๑๐)

(๘) Fritz Morstein Marx, Elements of Public Administration, Second Edition (New Jersey: Prentice-Hall Inc., 1959),

(๙) Kasem Suwanagul, หน้า ๔๑

(๑๐) A.C. Germann, หน้า ๑๓๐

สำหรับกรมตำรวจไทย เมื่อได้เลือกเฟ้นบุคคลที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามต้องการ เพื่อเข้ามารับราชการแล้ว นอกจากจะไ้ทำการฝึกอบรมก่อนเข้ารับราชการ (Recruit Training) เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจกิจการงานในหน้าที่ตำรวจเป็นพื้นฐานก่อนที่จะเข้าปฏิบัติหน้าที่ประจำการ (คงได้กล่าวไว้ในบทที่ ๓) แล้ว ยังได้จัดให้มีการอบรมระหว่างรับราชการ (In-Service Training) แก่ข้าราชการตำรวจทั้งชั้นสัญญาบัตร และชั้นประทวนขึ้นด้วย ทั้งนี้เพื่อ ".....เพิ่มพูนสมรรถภาพของข้าราชการตำรวจในการทำงาน ทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยการพัฒนานิสัยแห่งความคิดและการทำงาน ความชำนาญชำนาญ ความรู้และท่าทีต่าง ๆ"^(๑๑)

การฝึกอบรมระหว่างรับราชการ (In-Service Training) อาจแยกกล่าวได้ ๒ ลักษณะ คือ

๑. การฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนสมรรถภาพ ความรู้ความชำนาญงานแก่ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรและชั้นประทวนในตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน โดยมีหลักสูตรต่าง ๆ ดังนี้

๑.๑ การฝึกอบรมข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรในหลักสูตรสืบสวนคดีอาญา ที่โรงเรียนสืบสวน

๑.๒ การฝึกอบรมนายสิบตำรวจที่โรงเรียนนายสิบตำรวจ

๑.๓ การฝึกอบรมพลตำรวจนครบาลและตำรวจภูธร

๑.๔ การฝึกอบรมพิเศษอื่น ๆ

(๑) การฝึกชกมวย

(๒) การอบรมพนักงานสอบสวนส่วนภูมิภาค

๑.๕ การส่งข้าราชการตำรวจเข้าศึกษาในสถาบันต่าง ๆ

๑.๖ การฝึกอบรมในต่างประเทศ

๒. การฝึกอบรมเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ ซึ่งมีเพียงการฝึกอบรมจำดดับตำรวจเพื่อเลื่อนยศเป็นนายตำรวจสัญญาบัตรเพียงโครงการเดียวเท่านั้น

(๑๑) กรมตำรวจ, คำขวัญของ พล.ต.อ.ประเสริฐ รุจิรวงศ์, รายงานประจำปีของกองบัญชาการ ศึกษา, พ.ศ. ๒๕๐๘ (พระนคร : บริษัทโพสท์พับลิชชิ่ง จำกัด)

๑. การฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนสมรรถภาพ ความรู้ความชำนาญในตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน

๑.๑ การอบรมข้าราชการตำรวจสัญญาบัตรในหลักสูตรสืบสวน

โรงเรียนสืบสวน กรมตำรวจ อยู่ในบริเวณศูนย์การอบรมข้าราชการกระทรวงมหาดไทย วังสนันทา ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๕ เพื่ออบรมพนักงานสืบสวนสอบสวนโดยเฉพาะ และมีหน่วยราชการอื่น ๆ ทั้งทหารและพลเรือน ส่งเจ้าหน้าที่มาร่วมการอบรมด้วย เช่น นายอำเภอ ปลัดอำเภอ นายทหารกระทรวงกลาโหมทั้ง ๓ เหล่าทัพ ข้าราชการกรมประมวลราชการแผ่นดิน เป็นต้น เมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรมวันที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๐๑ โรงเรียนนี้ต้องปิดการอบรมหลักสูตรสืบสวน ซึ่งเป็นหลักสูตรประจำของโรงเรียน เพื่อรับการฝึกอบรมในหลักสูตรอื่น ซึ่งเป็นความจำเป็นเฉพาะกาลของกรมตำรวจ จนกระทั่ง ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๐ โรงเรียนสืบสวนจึงได้เริ่มเปิดการฝึกอบรมหลักสูตรสืบสวนอีก แต่ได้ปรับปรุงหลักสูตรเสียใหม่ และเปลี่ยนชื่อเป็น "หลักสูตรการสืบสวนคดีอาญา" เพื่อฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ และสมรรถภาพในการสืบสวน สอบสวนคดีอาญา และการบริหารงานตำรวจแก่นายตำรวจชั้นสัญญาบัตร ชั้นรองผู้บังคับกอง รองสารวัตร ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค นอกจากนี้ ยังรับข้าราชการอื่นตั้งแต่ชั้นตรีหรือเทียบเท่าขึ้นไป และบุคคลซึ่งอธิบดีกรมตำรวจเห็นสมควร เข้าร่วมการฝึกอบรมด้วยตามจำนวนที่เหมาะสม เช่น ข้าราชการกรมสุลตการ ข้าราชการ ก.ต.ภ. นายทหารกองทัพบก และนายตำรวจแห่งราชอาณาจักรลาว เป็นต้น (๑๒)

ผู้อำนวยการโรงเรียนสืบสวน จะเป็นผู้แจ้งกำหนดเปิดการอบรม และจำนวนผู้เข้ารับการอบรมไปยังหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้ผู้บังคับบัญชา ชั้นผู้บังคับการ เป็นผู้พิจารณาคัดเลือกนายตำรวจชั้นสัญญาบัตร ซึ่งรับราชการเป็นชั้นสัญญาบัตรมาแล้วไม่น้อยกว่า ๓ ปี และมีความประพฤติดี เข้าศึกษา

การสืบสวนสอบสวนคดีอาญา มีระยะเวลาฝึกอบรมทั้งสิ้น ๑๒ สัปดาห์ มีวิชาเพื่ออบรม ๔ หมวดคือ

(๑) การสืบสวนสอบสวนคดีอาญา ศึกษาถึงหลัก และวิธีการสืบสวนสอบสวนทั่วไป การสืบสวนสอบสวนความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ชีวิต ร่างกาย เพศ เพลิงไหม้ ปลอมแปลงเงินตรา

(๑๒) หนังสือที่ระลึกของนักศึกษาหลักสูตรสืบสวนสอบสวน วันที่ ๑๕ พ.ศ. ๒๕๑๑ (ธนบุรี: บริษัท ประเสริฐธนกิจ จำกัด, พ.ศ. ๒๕๑๑) และระเบียบกรมตำรวจว่าด้วยข้อบังคับโรงเรียนสืบสวน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๐ ลงวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๑๐

การพนัน ยาเสพติดให้โทษ และการสืบราชการลับ

(๒) วิทยาการตำรวจ ศึกษาศติคดีอาญา การทะเบียนประวัติอาชญากร การพิสูจน์หลักฐาน นิติเวชวิทยา และเครื่องจับเท็จ

(๓) การฝึก อันได้แก่การตรวจค้น จับกุม การแก้ปัญหา และการยิงปืน

(๔) วิชาพิเศษ ซึ่งผู้อำนวยการโรงเรียนสืบสวนเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาบรรยายพิเศษ หรือการจัดให้ผู้เข้ารับการอบรมไปปฏิบัติงาน หรือฝึกหัดงานตามสถานที่ต่าง ๆ

ผู้เข้ารับการอบรมที่มีคะแนนความประพฤติไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๖๐ และมีเวลาในการฝึกอบรมไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๘๐ จึงจะมีสิทธิเข้าสอบ ผู้ที่สอบได้คะแนนรวมทั้งแต่ร้อยละ ๖๐ ขึ้นไปถือว่าสอบได้ (๑๓)

๑.๒. การฝึกอบรมนายสิบตำรวจ ที่โรงเรียนนายสิบตำรวจ

โรงเรียนนายสิบตำรวจ ตั้งอยู่ในโรงเรียนตำรวจนครบาล บางเขน เปิดการอบรมครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๕ เพื่อส่งเสริมความรู้ให้แก่พลตำรวจที่จะเลื่อนวิทยฐานะเป็นสิบตำรวจตรี ต่อมาเนื่องจากขาดงบประมาณ และเพื่อปรับปรุงมาตรฐานและระดับการศึกษา โรงเรียนนายสิบตำรวจจึงปิดการอบรมชั่วคราว จนกระทั่ง พ.ศ. ๒๕๐๗ จึงได้เปิดการอบรมขึ้นอีก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ตลอดจนพัฒนาข้าราชการตำรวจชั้นประทวนให้มีสมรรถภาพในการสืบสวนปราบปรามอาชญากรรม เพื่อให้สามารถช่วยเหลือพนักงานสอบสวนในการสืบสวนคดีอาญาได้ดียิ่งขึ้น การฝึกอบรมกระทำปีละ ๒ ครั้ง คือในเดือนมิถุนายน รุ่นหนึ่งและเดือนพฤศจิกายนอีกรุ่นหนึ่ง รุ่นหนึ่ง ๆ มีนายสิบตำรวจเข้ารับการอบรมประมาณ ๑๐๐ - ๑๕๐ นาย (๑๔)

(๑๓) ระเบียบกรมตำรวจว่าด้วยข้อบังคับโรงเรียนสืบสวน (ฉบับที่ ๒) พ.ร.บ. ๒๕๑๐ ลงวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๑๐

(๑๔) รายงานประจำปีของกองบัญชาการศึกษา พ.ศ. ๒๕๐๘

ผู้ว่าการโรงเรียนนายสิบตำรวจจะเป็นผู้แจ้งกำหนดเวลาเปิดการอบรมให้ผู้บังคับบัญชาชั้นผู้ว่าการหรือเทียบเท่าขึ้นไป พิจารณาคัดเลือกนายสิบตำรวจในบังคับบัญชาที่มีพื้นความรู้ไม่ต่ำกว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ หรือ ม.ศ.๓ หรือเทียบเท่า และมีอายุราชการไม่ต่ำกว่า ๕ ปี เว้นแต่ผู้สำเร็จจากโรงเรียนพลตำรวจ อายุราชการไม่ต่ำกว่า ๓ ปี เข้ารับการศึกษ

การฝึกอบรมครั้งหนึ่ง ๆ มีกำหนด ๑๒ สัปดาห์ หลักสูตรในการฝึกอบรมมี ๔ หมวดคือ

(๑) หมวดวิชาการสืบสวน ได้แก่หลักการสืบสวนทั่วไป เทคนิคการสืบสวน ศิลปการซักถาม วิทยาการตำรวจ ฯลฯ

(๒) หมวดวิชาการตำรวจ ได้แก่พยานหลักฐาน การทะเบียนประวัติอาชญากร การพิมพ์ลายนิ้วมือ นิติเวชวิทยา เป็นต้น

(๓) หมวดวิชาการฝึก ศึกษาทฤษฎีตำรวจ การต่อสู้ป้องกันตัว และการยิงปืน

(๔) หมวดวิชาทั่วไป (ไม่มีการสอบ) ศึกษาวิชาต่าง ๆ เช่น การเข้าถึงประชาชน การแทรกซึม และบ่อนทำลายของคอมมิวนิสต์ จิตวิทยา และอาชญาวิทยา และการใช้สถิติคดีอาญา เพื่อประโยชน์ในทางป้องกันอาชญากรรม (๑๕)

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีคะแนนความประพฤติไม่ต่ำกว่า ๕๐ คะแนน และมีเวลาการฝึกอบรมไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ เป็นผู้มีสิทธิเข้าสอบ ผู้เข้าสอบที่ได้คะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๖๐ ถือว่าสอบได้ และจะได้ประกาศนียบัตรจากกรมตำรวจ

นายสิบตำรวจที่ผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรของโรงเรียนนายสิบตำรวจ ถือว่าเป็นผู้มีคุณสมบัติการสืบสวน หากจะมีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ดำเนินการสืบสวน จะได้รับการพิจารณาก่อน หรือถ้าผู้สำเร็จการฝึกอบรมตามหลักสูตรนี้ ได้รับแต่งตั้งประจำหน่วยที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการสืบสวน หรือสถานีตำรวจท้องที่ใด ผู้บังคับบัญชาจะต้องจัดให้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวน ทำการช่วยเหลือพนักงานสอบสวนเท่านั้น (๑๖)

(๑๕) กรมตำรวจ คำสั่งที่ ๑๐๘๖/๒๕๐๕ ลงวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๐๕ เรื่องระเบียบ และหลักสูตรการฝึกอบรมวิชาการสืบสวนระดับนายสิบตำรวจ (ร. นายสิบตำรวจ) หน้า ๑-๓

(๑๖) เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓,๔

๑.๓ การฝึกอบรมพลตำรวจนครบาล และพลตำรวจภูธร

ให้ผู้บังคับบัญชาตั้งแต่ชั้นผู้บังคับการ ผู้กำกับการ ผู้บังคับกอง สารวัตร และหัวหน้าสถานีตำรวจแล้วแต่กรณี เป็นผู้รับผิดชอบ จัดให้มีการอบรมพลตำรวจนครบาล และภูธร ซึ่งเป็นฝ่ายปฏิบัติงานหลักของกรมตำรวจ (Line Duties) เดือนละ ๑ ครั้ง เพื่อเป็นการเพิ่มพูนสมรรถภาพในการปฏิบัติหน้าที่การงานภายในหน่วยงานนั้น ๆ นอกจากนั้น หัวหน้าหน่วยงานดังกล่าวจะต้องจัดให้มีการอบรมและสอบทบทวนความรู้พลตำรวจนครบาลปีละ ๒ ครั้ง ระหว่างเดือนมกราคม - มิถุนายนครั้งหนึ่ง และระหว่างเดือนกรกฎาคม - ธันวาคมอีกครั้งหนึ่ง และพลตำรวจภูธรต้องมีการอบรม และสอบทบทวนความรู้ปีละ ๑ ครั้ง ในระหว่างเดือนพฤษภาคม - เดือนตุลาคม ทั้งนี้หลักสูตรในการฝึกอบรมให้ใช้หลักสูตรสำหรับการฝึก และอบรมพลตำรวจ (ตามที่กล่าวไว้ในบทที่ ๓) โดยอนุโลม (๑๓)

๑.๔ การฝึกอบรมพิเศษ

กรมตำรวจได้จัดให้มีการฝึกอบรมพิเศษ ตามความจำเป็นเร่งด่วน หลายโครงการ เป็นต้นว่า

(๑) "การฝึกชัยยะ" เพื่อเป็นการรับสถานการณ์ชายแดน และสภาวะความยุ่งยากบางประการ กรมตำรวจได้ร่วมมือกับชุมชน จัดให้มีการอบรมหลักสูตรพิเศษขึ้นที่โรงเรียนตำรวจภูธร ๒ (จังหวัดนครราชสีมา) และโรงเรียนตำรวจภูธร ๔ (จังหวัดยะลา) เรียกว่า "การฝึกชัยยะ" เพื่ออบรมให้พลตำรวจ นายสิบตำรวจ ตลอดจนนายตำรวจในส่วนภูมิภาค ได้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานในด้านการป้องกัน แะปราบปรามผู้ก่อการร้าย ซึ่งตั้งแต่เริ่มดำเนินการฝึกอบรมมาตั้งแต่ ๑ ตุลาคม ๒๕๐๓ ถึง ๑ ตุลาคม ๒๕๐๔ มีข้าราชการตำรวจสำเร็จการฝึกอบรมตามโครงการนี้ รวมทั้งสิ้น ๒๒๘ นาย (๑๔)

(๑๓) กรมตำรวจคำสั่งที่ ๒๒/๒๕๐๑ ลงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๐๑ เรื่องระเบียบการอบรมข้าราชการตำรวจ และคำสั่งที่ ๒๕/๒๕๐๕ ลงวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๐๕ เรื่องระเบียบว่าด้วยการรับสมัครการฝึกอบรมนักเรียนพลตำรวจ การฝึกและอบรมพลตำรวจนครบาลกับตำรวจภูธร (กองอำนวยการศึกษา กองบัญชาการศึกษา), หน้า ๒

(๑๔) พล.ต.อ.ประเสริฐ รุจิรวงศ์, หน้า ๓๔ - ๓๕

(๒) เมื่อ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๐๖ กรมตำรวจได้จับโอนอำนาจการสอบสวนคดีอาญาในส่วนภูมิภาคจากพนักงานฝ่ายปกครอง จึงได้เปิดหลักสูตรเพื่อส่งเสริมสมรรถภาพของพนักงานสอบสวนในส่วนภูมิภาค ให้สอดคล้องกับภารกิจดังกล่าว คือ

ก. หลักสูตรการสืบสวนคดีอาญา โดยร่วมมือกับชุมชน เปิดการอบรมเพื่อเพิ่มพูนสมรรถภาพของพนักงานสอบสวนในส่วนภูมิภาค ขึ้น ณ โรงเรียนสืบสวน เมื่อ ๓ พฤษภาคม ๒๕๐๖ - ๒๕ มีนาคม ๒๕๐๘ รวม ๕ รุ่น การอบรมรุ่นหนึ่ง ๆ ใช้เวลา ๙ สัปดาห์ อบรมเฉพาะวิชาการตำรวจทุกแขนง เช่น การพิสูจน์หลักฐานในคดีอาญา การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ฯลฯ

ข. หลักสูตรการเพิ่มพูนความรู้พนักงานสอบสวนส่วนภูมิภาค เปิดการอบรมที่โรงเรียนสืบสวนเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๘ ๑ รุ่น และเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๙ อีก ๑ รุ่น รวมผู้เข้ารับการอบรมรวม ๑๓๑ นาย ระยะเวลาในการอบรมรุ่นหนึ่ง ๆ ๔ เดือน เป็นภาควิชาการ ๒ เดือน และฝึกหัตถการที่สถานีตำรวจนครบาลอีก ๒ เดือน (๑๕)

๑.๕ การส่งข้าราชการตำรวจเข้าศึกษาในสถาบันต่าง ๆ

นอกจากการฝึกอบรมข้าราชการตำรวจ ซึ่งกรมตำรวจดำเนินการเองแล้ว กรมตำรวจยังได้ส่งเสริมให้ข้าราชการตำรวจทั้งชั้นสัญญาบัตร และประทวน เข้าศึกษาอบรมในสถาบันต่าง ๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถและนำความรู้ที่ได้มาช่วยปรับปรุงการทำงานในหน้าที่ให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น สถาบันต่าง ๆ ที่ข้าราชการตำรวจเข้ารับการฝึกอบรม มีสรุปได้ดังนี้

(๑) สถาบันชั้นสูง เช่น วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร วิทยาลัยการทัพบก โรงเรียนเสนาธิการทหารบก โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ เป็นต้น ซึ่งการศึกษาอบรมในระดับนี้ นอกจากจะช่วยให้ข้าราชการตำรวจระดับสูง นำความรู้ที่ได้มาใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหา และดำเนินการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ยังเป็นการประสานงานและสร้างความเข้าใจอันดี ในระหว่างข้าราชการตำรวจกับข้าราชการหน่วยอื่น ๆ อีกด้วย

(๑๕) รายงานประจำปีของกองบัญชาการศึกษา พ.ศ. ๒๕๐๘

(๒) โรงเรียนในกองทัพบก เช่น โรงเรียนส่งกำลังบำรุง, โรงเรียนรักษาความปลอดภัย, โรงเรียนทหารราบ, โรงเรียนการรบร่วม และ โรงเรียนแผนที่ทหารบก เป็นต้น

(๓) มหาวิทยาลัย กรมตำรวจได้ส่งข้าราชการตำรวจเข้ารับการศึกษาคณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และวิชาสื่อมวลชน และประชาสัมพันธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(๔) สถาบันที่ศึกษาวิชาเฉพาะกิจ เช่น วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพฯ วิทยาลัยเทคนิคพายัพ วิทยาลัยเทคนิคภาคใต้ และโรงเรียนช่างกลปทุมวัน ในแผนกช่างยนต์ แผนกช่างไฟฟ้า แผนกอิเล็กทรอนิกส์ โรงเรียนพาณิชย์วิทยาลัย ในแผนกบัญชีและเลขานุการ และโรงเรียนการช่างพระนคร ในแผนกวิชาช่างถ่ายรูป เป็นต้น (๒๐)

๑.๖ การฝึกอบรมในต่างประเทศ

นอกจากการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถภายในประเทศแล้ว กรมตำรวจยังได้สนับสนุนให้ข้าราชการตำรวจได้ไปศึกษาอบรมยังต่างประเทศอีกด้วย คือ

(๑) กรมตำรวจได้รับทุนรัฐบาลจาก ก.พ. ให้ส่งข้าราชการตำรวจไปศึกษาวิชาในต่างประเทศทุก ๆ ปี ปีละ ๑ ทุน กรมตำรวจได้พิจารณาให้ทุนดังกล่าวแก่นายตำรวจที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรของโรงเรียนนายร้อยตำรวจ และสอบได้คะแนนรวมทั้งแต่ชั้นปีที่ ๑ - ๔ ร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป และสอบได้เป็นอันดับที่ ๑ (๒๑)

(๒) นอกจากนั้นกรมตำรวจยังได้รับความร่วมมือจากการตำรวจต่างประเทศให้ทุนแก่ข้าราชการตำรวจไปศึกษาและดูงาน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ และนำกลับมาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่งานในหน้าที่ เฉพาะใน พ.ศ. ๒๕๐๘ มีข้าราชการตำรวจจากส่วนราชการต่าง ๆ ไปศึกษาและดูกิจการตำรวจต่างประเทศรวมทั้งสิ้น ๑๓๒ นาย หลักสูตรที่ไปศึกษาเป็นต้นว่า

(๒๐) รายงานประจำปีของกรมตำรวจ พุทธศักราช ๒๕๐๘, หน้า ๓๒ - ๓๕

(๒๑) ประมวลระเบียบการตำรวจภาค ๒ ประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดีเล่ม ๑, หน้า ๓๑๕ - ๓๑๗

ก. ตำรวจภูธรชายแดน ได้รับความช่วยเหลือจากยูซอม ส่งข้าราชการตำรวจไปศึกษาอบรมวิชา Helicopter Mechanics Training ณ สหรัฐอเมริกา

ข. กองบัญชาการตำรวจภูธร ได้รับทุนให้ส่งนายตำรวจชั้นผู้ใหญ่ไปศึกษาในงานสาขาวิชา Executive Officers Observation ณ สหรัฐอเมริกา

ค. กองบัญชาการศึกษา และกองบัญชาการตำรวจนครบาล ได้รับทุนให้ส่งนายตำรวจสัญญาบัตรไปศึกษาในงานในสาขาวิชา Senior Officer Course และวิชา International Officers Course ณ สหรัฐอเมริกา

ง. กองบังคับการตำรวจสันติบาล ได้รับทุนให้ส่งข้าราชการตำรวจไปศึกษาอบรมสาขาวิชา National Academy ณ สหรัฐอเมริกา (๒๒)

๒. การฝึกอบรมเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ

การอบรมเพื่อเลื่อนวิทยฐานะข้าราชการตำรวจนั้น มีอยู่หลักสองประการ คือ การอบรมจำลองตำรวจเพื่อเลื่อนยศเป็นนายตำรวจชั้นสัญญาบัตร ซึ่งเป็นการเลื่อนขึ้นไปดำรงตำแหน่งที่มีหน้าที่และความรับผิดชอบสูงขึ้น จึงต้องมีการสอบคัดเลือกจำลองตำรวจ เข้ารับการฝึกอบรม เพื่อกลั่นกรองให้ได้คนที่มีความรู้ ความสามารถ และ คุณสมบัติเหมาะสมที่จะเป็นนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรอย่างแท้จริง

๒.๑ คุณสมบัติ

จำลองตำรวจที่จะได้รับการพิจารณาเข้าสอบคัดเลือกเป็นนายตำรวจชั้นสัญญาบัตร มี ๒ กรณี คือ

(๒๒) รายงานประจำปีของกรมตำรวจ พุทธศักราช ๒๕๐๘ หน้า ๓๑, ๔๓, ๔๗, ๕๑, ๕๗ และ ๖๑

(๑) จำสืบทำรวจที่มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ .-

ก. เป็นข้าราชการตำรวจมาแล้ว ไม่น้อยกว่า ๑๕ ปี และได้รับเงินเดือนอัตรา จำสืบทำรวจชั้นสูง (๕๕๐ บาท) มาแล้ว เป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๔ ปี หรือ

- เป็นข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มียศไม่ต่ำกว่าจำสืบทำรวจ ซึ่งรับราชการ กอง ก่ากับการ ๑,๒ หรือ ๕ ในกองตำรวจสันติบาล (๒๓)

ข. มีความสามารถ ความอดุสาหะ ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ มีความประพฤติ และมี บุคคลลักษณะเหมาะสมที่จะ เป็นนายตำรวจสัญญาบัตร ได้

ค. ไม่เคยได้รับทัณฑ์กักขัง หรือจำขังมาก่อน ภายในระยะเวลา ๑๒ เดือน นับถึงวันที่ กรมตำรวจมีคำสั่งให้ทำการคัดเลือก และไม่เป็นผู้ที่อยู่ในระหว่างพักหน้าที่ราชการ หรือต้องหา หรือ ถูกตั้งกรรมการสอบสวนทางวินัย

ง. มีร่างกายสมบูรณ์ และมีอายุไม่เกิน ๕๕ ปี

จ. ได้แสดงความจำนงที่จะได้รับการพิจารณาเลื่อนเป็นนายตำรวจสัญญาบัตร (๒๔)

(๒๓) "พระราชกฤษฎีกา กำหนดอัตราราชการ เงินเดือน กำหนดคุณสมบัติ พื้นความรู้ วิธีการคัดเลือก วิธีการสอบคัดเลือก การบรรจุ การเลื่อนเงินเดือน การแต่งตั้ง และการออกจากราชการ ของข้าราชการตำรวจ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๙๔ ตอนที่ ๑๐๖ (๑๒ ธันวาคม ๒๕๐๐) มาตรา ๒๕ (๒๔) เพื่อให้การเลื่อนยศจำสืบทำรวจเป็นนายตำรวจสัญญาบัตร ดำเนินไปอย่างเหมาะสม กรม ตำรวจได้วางระเบียบไว้ว่า ให้ข้าราชการตำรวจที่ได้รับเลื่อนยศ หรือได้รับการบรรจุเป็นจำ สืบทำรวจ แสดงความจำนงโดยชัดแจ้งไว้แต่แรกว่า มีความประสงค์จะสอบเลื่อนยศเป็นนายตำรวจ สัญญาบัตรหรือไม่ จำสืบทำรวจผู้ใดมีความประสงค์จะสอบ จะได้รับอัตราเงินเดือนจำสืบทำรวจ ๔๕๐ - ๕๐๐ และ ๕๕๐ บาท อันเป็นอัตราสูงสุด แต่จำสืบทำรวจที่แสดงความจำนงว่าไม่สอบ คัดเลือกเป็นนายตำรวจชั้นสัญญาบัตร จะได้รับอัตราเงินเดือนจำสืบทำรวจ (พิเศษ) คือ ๑,๐๐๐ - ๑,๐๓๕ - ๑,๑๕๐ - ๑,๒๒๕ และ ๑,๓๐๐ เป็นชั้นสูงสุด ซึ่งอัตราเงินเดือนแต่ละขั้นเท่ากับอัตรา เงินเดือนร้อยตำรวจโท (อันดับ ๑) ทุกประการ ทั้งนี้ จำสืบทำรวจ (พิเศษ) จะไม่มีโอกาสได้รับ เลื่อนยศเป็นนายตำรวจสัญญาบัตรเลย

(๒) จำสืบทำรวจที่ไม่มีคุณสมบัติตามข้อ (๑) จะได้รับการพิจารณาเข้าสอบคัดเลือก ต้องเป็น ผู้ที่ปฏิบัติราชการในหน้าที่ใดแลคี่เยี่ยม เป็นพิเศษจริง ๆ โดยให้กอง หรือกองบังคับการคัดเลือก ไม่เกินร้อยละ ๑๐ ของจำนวนจำสืบทำรวจที่สมัครใจเป็นนายตำรวจชั้นสัญญาบัตร

ให้ผู้บังคับบัญชาชั้นหัวหน้ากอง หรือผู้บังคับการขึ้นไป เสนอรายชื่อจำสืบทำรวจที่มี คุณสมบัติ ตามข้อ ๑ หรือ ข้อ ๒ ถึงสำนักเลขานุการ กรมตำรวจ เพื่อตรวจสอบพิจารณาและ ส่งรายชื่อจำสืบทำรวจผู้มีสิทธิสอบคัดเลือกให้กองบัญชาการศึกษาคำเนินการสอบคัดเลือกต่อไป (๒๕)

๒.๕ การสอบคัดเลือก

จำสืบทำรวจที่มีคุณสมบัติครบถ้วน ดังกล่าวข้างต้น จะต้องสอบคัดเลือกวิชาต่าง ๆ ดังนี้

(๑) ประมวลกฎหมายอาญา ภาค ๑ - ๒	๑๐๐	คะแนน
(๒) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา	๑๐๐	"
(๓) กฎหมายว่าด้วยพยานหลักฐาน	๑๐๐	"
(๔) กฎหมายเกี่ยวกับการปกครอง	๑๐๐	"
(๕) ประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี	๑๐๐	"
(๖) ประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี	๑๐๐	"
(๗) ภาษาไทย	๑๐๐	"
(๘) สัมภาษณ์	๑๐๐	"

ผู้ที่สอบได้คะแนนรวมวิชาดังกล่าว ได้ตั้งแต่ร้อยละ ๖๐ ขึ้นไป จึงจะมีสิทธิเข้าสอบ สัมภาษณ์ การสอบสัมภาษณ์นี้ ก็เพื่อพิจารณาบุคคลลักษณะของผู้สอบว่าเหมาะสมที่จะเป็นนายตำรวจ สัญญาบัตรหรือไม่ ถ้าคณะกรรมการสอบสัมภาษณ์มีความเห็นว่า ผู้ใดมีบุคคลลักษณะไม่เหมาะสม ก็จะทำบันทึกแสดงผลเสนอประธานกรรมการอำนวยการสอบคัดเลือก ถ้าประธานกรรมการฯ

(๒๕) ระเบียบกรมตำรวจ ว่าด้วยการคัดเลือกจำสืบทำรวจ เพื่อบรรจุเป็นนายตำรวจชั้นสัญญาบัตร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๘, ๗ กันยายน ๒๕๐๘ (กองอำนวยการศึกษา) และกรมตำรวจคำสั่งที่ ๕๘๕/๒๕๑๐ ลงวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๑๐ เรื่องการคัดเลือกจำสืบทำรวจเพื่อพิจารณาบรรจุเป็นนาย ตำรวจชั้นสัญญาบัตร ประจำปี พ.ศ. ๒๕๑๑ (กองวิชาการ)

เห็นด้วย ก็มีอำนาจเด็ดขาดที่จะคัดสิทธิ์ โดยไม่คำนึงถึงผลของการสอบของผู้นั้น ผู้ที่ผ่านทั้งการสอบข้อเขียน และสัมภาษณ์ จะมีสิทธิเข้ารับการฝึกอบรม (๒๖)

๒.๓ ภายฝึกอบรม

จำลึบคำร่วจที่ผ่านการสอบคัดเลือก ต้องเข้ารับการฝึกอบรมในโรงเรียนนายร้อยคำร่วจ สำนพรวนเพื่อให้ผู้นำนสำเร็จการอบรมมีสมรรถภพเพียงพอที่จะเป็นพนักงานสอบสวนต่อไปได้ การอบรมมีกำหนด ๖ เดือน แบ่งเป็นภาควิชาการ ๓ เดือน และการฝึกหัดราชการตามสถำนที่คำร่วจนครบาล ซึ่งถือเป็นภาคปฏิบัติอีก ๓ เดือน

หลักสูตรในการฝึกอบรมภาควิชาการมี ๖ ภาค คือ

- (๑) ภาควิชากฎหมาย รวม ๑๓๖ ชั่วโมง ได้แก่ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กฎหมายลักษณะพยาน กฎหมายระหว่างประเทศ เป็นต้น
- (๒) ภาคการสืบสวน รวม ๔๔ ชั่วโมง ศึกษาการสืบสวนคดีประทุษร้ายต่อชีวิตทรัพย์สิน อุบัติเหตุจราจร เพลิงไหม้ ฯลฯ
- (๓) ภาคการสอบสวน รวม ๗๒ ชั่วโมง ศึกษา หลักการสอบสวนคดีอาญาทั่วไป การสอบสวนและการทำสำนวนคดีประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน ฯลฯ
- (๔) ภาควิทยาการคำร่วจ รวม ๖๒ ชั่วโมง ศึกษา การตรวจสอบสถำนที่เกิดเหตุ และการรวบรวมพยานหลักฐาน การพิมพ์ลายนิ้วมือ การทะเบียนประวัติอาชญากร แผนประทุษกรรม ฯลฯ
- (๕) ภาควิชาพิเศษ รวม ๕๒ ชั่วโมง.- การประชาสัมพันธ์ ประมุขศิลป์ (Leadership) และยุทธวิธีคำร่วจ
- (๖) ภาคการฝึก รวม ๑๐๐ ชั่วโมง ได้แก่การฝึกพลศึกษา และการต่อสู้ป้องกันตัว การฝึกตามแบบฝึกคำร่วจ และการฝึกยิงปืน (๒๗)

(๒๖) ระเบียบกรมคำร่วจ ว่าด้วยการคัดเลือกจำลึบคำร่วจเพื่อบรรจุเป็นนายคำร่วจชั้นสัญญาบัตร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๔

(๒๗) กรมคำร่วจ, คำสั่งที่ ๖๕/๒๕๐๔ ลงวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๐๔ เรื่องระเบียบและหลักสูตรการฝึกอบรมจำลึบคำร่วจเพื่อพิจารณาบรรจุเป็นนายคำร่วจชั้นสัญญาบัตร (ประมวลระเบียบการคำร่วจไม่เกี่ยวกับคดี ภาค ๒ เล่ม ๑ หน้า ๙๔๓ - ๙๔๕)

เมื่อเสร็จสิ้นการฝึกอบรมตามหลักสูตรแล้ว กรมตำรวจจะแต่งตั้งกรรมการทำการ
สอบความรู้อยู่ผู้เข้ารับการอบรม ผู้เข้ารับการอบรมผู้ใดมีเวลาฝึกอบรมไม่ถึงร้อยละ ๘๐ หรือถูกตัด
คะแนนความประพฤติจนเหลือไม่ถึง ๒๐ คะแนน ถือว่าสอบตก ผู้ที่สอบได้คะแนนรวมแต่ละภาควิชา
ตั้งแต่ร้อยละ ๕๐ ถือว่าสอบได้ และจะได้รับการพิจารณาบรรจุเป็นนายตำรวจชั้นสัญญาบัตร (๒๔)

ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่า กรมตำรวจมีความสนใจในการพัฒนาตัว
บุคคลผู้ปฏิบัติงานทุกระดับชั้น โดยจัดวางโครงการฝึกอบรมตั้งแต่ชั้นพลตำรวจ นายสิบตำรวจ
จ่าสิบตำรวจ นายตำรวจชั้นสัญญาบัตร ขึ้นมาจนถึงผู้บังคับบัญชาชั้นสูง นอกจากนั้น ยังได้
พยายามปรับปรุงการฝึกอบรมให้ก้าวหน้า และมีระเบียบแบบแผนดียิ่งขึ้น เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๕
ได้ตั้งคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงกิจการกองบัญชาการการศึกษา เพื่อให้พิจารณาปรับปรุงกิจการ
งานเกี่ยวกับการศึกษาอบรมของโรงเรียนตำรวจต่าง ๆ ตลอดจนการปรับปรุงอาคารสถานที่
ตัวข้าราชการในสังกัดกองบัญชาการการศึกษา และกิจการอื่น ๆ อันจะทำให้งานในคานนี้มีประสิทธิภาพ
ยิ่งขึ้น (๒๕)

(๒๔) เรื่อง-เดียวกัน, หน้า ๓๔๕

(๒๕) กรมตำรวจ, คำสั่งหมู่ที่ ๒๕๑/๒๕๐๕ ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕ เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงกิจการกองบัญชาการการศึกษา (กองอำนวยการศึกษา กองบัญชาการการศึกษา)

๓. การเลื่อนชั้น
(Promotion)

การเลื่อนชั้น(promotion) คือ การที่ข้าราชการได้เปลี่ยนแปลงฐานะก้าวไปสู่ตำแหน่งหน้าที่การงานที่ดีขึ้น ซึ่งหมายถึงมีหน้าที่ความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น เกียรติภูมิสูงขึ้น และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เป็นการเพิ่มอัตราเงินเดือนสูงขึ้นกว่าเดิมด้วย(๓๐) ดังนั้น การเลื่อนชั้นจึงมีผลกระทบต่อกระเทือนขวัญ หรือกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการเป็นอย่างมาก เพราะการเลื่อนชั้นเป็นการให้รางวัลสำหรับข้าราชการผู้ปฏิบัติงานด้วยความอดทนและขยันหมั่นเพียร การเลื่อนชั้นเป็นการยอมรับนับถือความสามารถ และสติปัญญาของบุคคล นอกจากนั้น ยังเป็นการเปิดโอกาสให้ข้าราชการทุกคนได้แสดงความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ เพื่อความเจริญก้าวหน้าของตนเอง ด้วยเหตุนี้ หลักการและวิธีการต่าง ๆ ในการเลื่อนชั้น จึงควรพิจารณาอย่างยุติธรรม และให้บังเกิดผลดีที่สุด

ปัจจัยทั่วไปในการพิจารณาเลื่อนชั้น ควรมีดังนี้

๑. การเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงาน (comparative performance)

ซึ่งวิธีการนี้ต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์สำคัญ ๒ ประการ คือ

ก. ต้องมีรายงานผลการปฏิบัติงาน และคุณสมบัติของข้าราชการทุกคนที่ถูกต้องแน่นอน เชื่อถือได้และทันสมัยอยู่เสมอ และ

ข. ต้องมีวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการเลือกเฟ้นข้าราชการผู้สมควรได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้น

๒. ความมีอาวุโสในราชการ (seniority)

๓. การสอบ (examination) เพื่อวัดความรู้ที่ต้องการสำหรับตำแหน่งใหม่

๔. การให้ทดลองปฏิบัติราชการ (trial on the job) (๓๑)

(๓๐) Paul Pigors and Charles A. Myers, Personnel Administration: A Point of View And A Method (New York: Mc Graw-Hill Book Company, Inc., 1956), หน้า ๒๓๗

(๓๑) O. Glenn Stahl หน้า ๑๕๘-๑๕๙

ในระบบข้าราชการพลเรือน การเลื่อนขั้น (Promotion) หมายถึง การเลื่อนขั้นตำแหน่งและการเลื่อนเงินเดือน ในประการแรก เป็นการเลื่อนฐานะทำให้ความรับผิดชอบสูงขึ้น เช่น เลื่อนจากชั้นตรีเป็นชั้นโท ส่วนประการหลัง เป็นการเลื่อนอัตราเงินเดือนในตำแหน่งของชั้นเดิมของข้าราชการผู้นั้น เช่น เลื่อนเงินเดือนจากชั้นตรีอันดับ ๑ เป็นชั้นตรีอันดับ ๒ เป็นต้น ซึ่งในระบบข้าราชการพลเรือน การเลื่อนขั้นตำแหน่งถือวิธีการสอบความรู้ (examination) เป็นหลักสำคัญ กล่าวคือ การเลื่อนขั้นข้าราชการพลเรือน ตั้งแต่ชั้นจตุรา ชั้นตรี ชั้นโท และชั้นโทเป็นชั้นเอก ใช้วิธีการสอบ ยกเว้นแต่เพียงการเลื่อนข้าราชการชั้นเอกเป็นชั้นพิเศษ ไม่มีการสอบความรู้ แต่ให้อยู่ในดุลยพินิจของรัฐมนตรีเจ้าสังกัด และคณะรัฐมนตรีที่จะพิจารณาความรู้ความสามารถ และสั่งเลื่อนตามความเหมาะสม^(๓๖)

ข้าราชการตำรวจ เป็นข้าราชการพลเรือนประเภทหนึ่ง หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเพื่อขอเลื่อนเงินเดือน และเลื่อนยศ จึงเป็นไปตามกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๒๗๕ (พ.ศ. ๒๕๐๔) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๗ ว่าด้วยการเลื่อนอันดับเงินเดือนและการเลื่อนขั้นเงินเดือน

การเลื่อนขั้นเงินเดือนในอันดับหนึ่ง ๆ นั้น โดยปกติผู้บังคับบัญชาเจ้าสังกัดสั่งเลื่อนได้ปีละหนึ่งขั้น โดยคำนึงถึง ความอดุศสาหัส ความสามารถ และการปฏิบัติตามวินัยข้าราชการพลเรือน และวินัยตำรวจ และพิจารณาเฉพาะผู้ที่มีความชอบทางานจริง ๆ หรือหากผู้บังคับบัญชาเห็นเป็นการสมควรจะสั่งเลื่อนเงินเดือนในกรณีพิเศษเกินกว่าหนึ่งขั้นก็ได้ แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินร้อยละ ๕ ของจำนวนผู้รับราชการทั้งหมดในหน่วยงานนั้น ๆ โดยแยกนับจำนวนสัญญาบัตรพวกหนึ่ง และชั้นประทวนพวกหนึ่ง และจะต้องไม่ขอเลื่อนให้แก่บุคคลเดียวกันติดต่อกันเกิน ๓ ปี^(๓๗)

(๓๖) "พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๗" ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม ๗๑, ตอนที่ ๑๗ (๑๕ มีนาคม ๒๔๘๗) มาตรา ๕๗, ๕๘, ๕๙ และ ๖๐

(๓๗) กรมตำรวจ, ประมวลระเบียบการตำรวจ ภาค ๒, ประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี เล่ม ๒, (พระนคร : โรงพิมพ์ตำรวจ, ๒๕๐๖), หน้า ๑๐๓, ๑๐๔

การพิจารณาเลื่อนชั้นข้าราชการตำรวจเป็นกรณีพิเศษเกินกว่า ๑ ชั้น ตามกฎ ก.พ. ได้แก่ข้าราชการผู้ซึ่งอยู่ในหลักเกณฑ์ประการหนึ่งประการใด ดังนี้คือ

- (๑) ปฏิบัติงานในหน้าที่ราชการได้ผลดียิ่ง จนถือเป็นตัวอย่างที่ดีได้
- (๒) ปฏิบัติงานในหน้าที่ที่การต่อสู้ หรือปฏิบัติงานที่เสี่ยงอันตรายเป็นกรณีพิเศษ
- (๓) ปฏิบัติงานในท้องที่ก้นดง และมีใช้ชุกชุมเป็นการเสี่ยงอันตรายต่อชีวิต และเป็นท้องที่ ๆ ทางราชการได้รับรองแล้ว
- (๔) ปฏิบัติงานเกินกว่าตำแหน่งหน้าที่ จนเกิดประโยชน์ต่อราชการเป็นพิเศษ และปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่ของตนเป็นผลดียิ่ง
- (๕) ปฏิบัติงานโดยได้คนคว่า หรือประจักษ์รู้อะไรสิ่งหนึ่งที่เป็นประโยชน์ต่อราชการเป็นพิเศษ และทางราชการได้รับรองให้ใช้การคนคว่า หรือสิ่งที่ประจักษ์รู้นั้น
 - (๖) ปฏิบัติงานตรากตรำ และรับผิดชอบการเงินเป็นจำนวนมาก
 - (๗) ปฏิบัติงานในหน้าที่ราชการด้วยความตรากตรำ เหน็ดเหนื่อยเป็นพิเศษ และงานนั้นได้ผลดียิ่ง
- (๘) ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้กระทำกิจการอย่างใดจนสำเร็จ เป็นผลดียิ่งแก่ประเทศชาติ
- (๙) ปฏิบัติงานในตำแหน่งที่มีคุณภาพและปริมาณของงานสูงกว่าอัตราเงินเดือนที่ได้รับอยู่ และได้ผลดีสมความมุ่งหมาย^(๓๔)

นอกจากนั้น กรมตำรวจยังได้พิจารณาให้บำเหน็จความชอบพิเศษแก่ข้าราชการตำรวจที่ปราบปรามโจรผู้ร้าย หรือปฏิบัติหน้าที่ราชการอย่างใดอย่างหนึ่งนอกเหนือจากกฎ ก.พ. ดังกล่าวคือ

- (๑) การกระทำที่ฝ่าอันตรายใกล้ต่อชีวิต และได้รับบาดเจ็บ แต่ไม่ถึงสาหัส จะได้

(๓๔) กฎ ก.พ. ฉบับที่ ๒๓๕ (พ.ศ. ๒๕๐๔) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๗ ว่าด้วยการเลื่อนอันดับเงินเดือนและการเลื่อนชั้นเงินเดือน, หมวด ๓ การเลื่อนชั้นเงินเดือนข้อ ๑๓, (ประมวลระเบียบการตำรวจภาค ๒ ระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดีเล่ม ๒, หน้า ๑๑๔ - ๑๑๕)

พิจารณาเลื่อนชั้นเงินเดือนให้ไม่เกิน ๒ ชั้น

(๒) การกระทำที่ผ่านอัตราายใกล้ต่อชีวิต และได้รับบาดเจ็บถึงสาหัส จะได้พิจารณาเลื่อนชั้นเงินเดือนให้ไม่เกิน ๓ ชั้น หรือถ้าหากบาดเจ็บสาหัสมาก ก็อาจเลื่อนเงินเดือนให้มากกว่า ๓ ชั้น (๓๕)

วิธีการเลื่อนชั้นเงินเดือนของข้าราชการตำรวจนั้น ให้ทำบัญชีขอเลื่อนเงินเดือน โดยเขียนชื่อ และอัตราเงินเดือนทุกคน ทั้งผู้ที่ขอเลื่อนและไม่ขอเลื่อน ตลอดจนผู้ที่ถูกพักราชการ สำหรับผู้ที่ไม่ขอเลื่อน ให้ลงหมายเหตุให้ชัดเจนว่าไม่ขอเลื่อนเพราะเหตุใด มีความผิดอย่างไร หรือมีความประพฤติไม่ดียังใด บัญชีขอเลื่อนอัตราเงินเดือน ให้ถือเป็นความลับ ห้ามนำไปเปิดเผย แม้จะได้ออกเป็นคำสั่งเลื่อนอัตราเงินเดือนไปแล้วก็ตาม (๓๖)

การเลื่อนชั้นเงินเดือน และเลื่อนยศข้าราชการตำรวจประเภทมียศ จะได้แยกกล่าว เป็น ๒ ลักษณะ คือ

๑. นายตำรวจชั้นสัญญาบัตร

๒. นายตำรวจชั้นประทวน

- พลตำรวจ เลื่อนเป็น นายสิบตำรวจ

- นายสิบตำรวจ เลื่อนเป็น จ่านายสิบตำรวจ

- จ่านายสิบตำรวจ " นายตำรวจชั้นสัญญาบัตร

๑. การเลื่อนชั้นเงินเดือน และเลื่อนยศนายตำรวจชั้นสัญญาบัตร

ในการพิจารณาเลื่อนยศ และชั้นเงินเดือนข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรนั้น ใช้ "จรรยาบรรณ" เป็นหลักประกอบการพิจารณา (เช่นเดียวกับข้าราชการพลเรือนอื่น ๆ) โดยให้ข้าราชการตำรวจตั้งแต่ชั้นร้อยตำรวจตรีขึ้นไป จนถึงพันตำรวจเอก กรอกข้อความตามความเป็น

(๓๕) คำสั่งที่ ๕๕/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๐๓, ประมวลระเบียบการตำรวจภาค ๒ ประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดีเล่ม ๒, หน้า ๑๑๕ - ๑๑๗

(๓๖) ประมวลระเบียบการตำรวจภาค ๒ ประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดีเล่ม ๒, หน้า ๑๐๕

จริง เสนอผู้บังคับบัญชาปีละ ๑ ครั้ง โดยมีหลักเกณฑ์การเสนอ ดังนี้

ในส่วนกลาง ให้เสนอต่อผู้บังคับบัญชาชั้นต้น เพื่อลงความเห็นและกรอกคะแนน แล้วเสนอผู้บังคับบัญชาถัดขึ้นไป เป็นต้นว่าข้าราชการสัญญาบัตร ซึ่งปฏิบัติราชการอยู่ในส่วนราชการที่มีฐานะเทียบเท่ากอง เช่น กองทะเบียน กองวิชาการ กองคดี กองพิสูจน์หลักฐาน ฯลฯ ให้เสนอจรรยาบรรณของตนต่อหัวหน้าแผนก เพื่อพิจารณานำเสนอผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไป หรือกรณีที่ข้าราชการตำรวจสัญญาบัตร ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามสถานีตำรวจนครบาล ก็เสนอจรรยาบรรณผ่านผู้บังคับบัญชาชั้นต้น ตามลำดับขึ้นไปจนถึงผู้บังคับการ สำหรับข้าราชการตำรวจประจำกรม ถ้ามิได้มีคำสั่งให้ปฏิบัติงานในหน่วยราชการใด ให้เสนอจรรยาบรรณตรงต่ออธิบดีกรมตำรวจ โดยผ่านเลขานุการกรม

ในส่วนภูมิภาค ให้ข้าราชการตำรวจสัญญาบัตร ชั้นประจำสถานีหรือผู้บังคับหมวด เสนอจรรยาบรรณ ๒ ฉบับ ผ่านตามลำดับการบังคับบัญชา ถึงหัวหน้าสถานี ผู้บังคับกองหรือผู้กำกับการ แล้วผู้กำกับการจะแยกเสนอผู้ว่าราชการจังหวัด ๑ ฉบับ (ในฐานะที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘ พ.ศ. ๒๔๙๓) และเสนอผู้บังคับการ ๑ ฉบับ^(๓๗)

ทั้งตารางที่ ๖ แสดงแบบ"จรรยาบรรณสำหรับข้าราชการพลเรือน" และตารางที่ ๗ แสดงแบบ"ความเห็นของผู้บังคับบัญชา"

(๓๗) เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๑๗ - ๑๑๘

ตารางที่ ๖

จรรยาบรรณสำหรับข้าราชการพลเรือน
ประจำ พ.ศ.....

- ๑. ข้าพเจ้า.....
- ๒. ตำแหน่ง.....แผนก.....
- ๓. กอง.....กรม.....
จังหวัด.....
- ๔. เงินเดือนข้าราชการพลเรือนชั้น.....อันดับ.....ชั้น.....บาท
- ๕. ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม หรือวันที่.....ถึงวันที่ ๓๐ ธันวาคม.....
ข้าพเจ้าไต่ลา.....วัน ป่วย.....วัน ซาก.....รวม.....วัน
- ๖. ราชการพิเศษ ซึ่งข้าพเจ้าได้ปฏิบัติ คือ
 - (๑).....
 - (๒).....
 - (๓).....
 - (๔).....
 - (๕).....
- ๗. ข้าพเจ้าได้รับบำเหน็จครั้งสุดท้าย ดังนี้
 - เลื่อนชั้น.....เมื่อ...../...../.....
 - เลื่อนอันดับเงินเดือน.....เมื่อ...../...../.....
 - เลื่อนชั้นเงินเดือน.....เมื่อ...../...../.....
 - ราชอิสริยาภรณ์.....เมื่อ...../...../.....
 -เมื่อ...../...../.....
- ๘. ข้าพเจ้าได้รับโทษผิดวินัย ระหว่างปีดังนี้
 -เมื่อ...../...../.....
 -เมื่อ...../...../.....

(ลายมือชื่อผู้เสนอ).....
วัน เดือน ปี.....

ที่มา : ประมวลระเบียบการตำรวจภาค ๒ ประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับ
คดี เล่ม ๒

ตารางที่ ๗
ความเห็นผู้บังคับบัญชา

รายการ	คะแนนเต็ม ๕	ค่าชี้แจงประกอบ
(๑) ความรู้		
ก. ระเบียบงานในหน้าที่ของตน.....		
ข. ระเบียบงานของกรม.....		
(๒) บุคลิกลักษณะ และความเข้มแข็งแห่งนิสัย.....		
(๓) พินิจจย.....		
(๔) ความสามารถในการรับผิดชอบการงาน.....		
(๕) ความริเริ่ม.....		
(๖) ความละเอียดแม่นยำ.....		
(๗) ความสันหัดคิดต่อ และความแนบเนียน.....		
(๘) การปกครอง.....		
(๙) ความขยันขันแข็ง.....		
(๑๐) ความประพฤติ.....		
(๑๑) ความซื่อสัตย์สุจริต.....		
(๑๒) การปฏิบัติตามวินัย.....		

(ลงนาม).....
หัวหน้าแผนกเจ้าสังกัด

.....
.....

(ลงนาม).....
หัวหน้ากอง หรือผู้ว่าราชการจังหวัด

.....
.....

(ลงนาม).....
หัวหน้ากรม

.....
.....

(ลงนาม).....

ที่มา: ประมวลระเบียบการตำรวจภาค ๒ ประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดีเล่ม ๒

ผู้บังคับบัญชาแต่ละระดับ จะพิจารณาจัดอันดับการขอเลื่อนขั้นเงินเดือนของข้าราชการ
ตำรวจในบังคับบัญชา เป็นอันดับ ๑, อันดับ ๒, ฯลฯ โดยมีจรรยาบรรณเป็นส่วนประ
กอบสำคัญในการพิจารณาเปรียบเทียบเพื่อจัดอันดับชื่อ ต่อจากนั้นจึงทำบัญชีขอเลื่อนเงินเดือน พร้อม
กับแนบจรรยาบรรณส่งผ่านมามาตามลำดับชั้น จตร. ผบช. และหัวหน้ากอง หรือเทียบเท่าทุกหน่วยงาน
จะเป็นผู้พิจารณาถ่วงดุลการจัดอันดับของผู้ใต้บังคับบัญชารับอีกชั้นหนึ่ง แล้วทำบัญชีรวมขอเลื่อนเงินเดือน
นายตำรวจสัญญาบัตรในบังคับบัญชาของคนที่ทั้งหมด ไปยังกรมตำรวจโดยแยกเป็น ๒ บัญชี คือบัญชีขอ
เลื่อนยศ และบัญชีขอเลื่อนอัตราเงินเดือน

- บัญชีขอเลื่อนยศ จัดทำโดยแยกชั้นยศและฉบับ แต่รวมกันหลาย ๆ คน ชั้นยศหนึ่ง ๆ
ให้แยกหมายเลขอันดับขอเลื่อนพวกหนึ่ง เป็นต้นว่า ยศร้อยตำรวจเอก หลาย ๆ นายรวมกันเป็น
ฉบับหนึ่ง และแยกหมายเลขอันดับขอเลื่อนไว้ด้วย และในกรณีปกติ ห้ามมิให้ขอเลื่อนยศเกินขั้นค่า
เช่น ร้อยตำรวจโทเต็มขั้น ขอเลื่อนยศเป็นร้อยตำรวจเอก ให้ขอเลื่อนได้เพียงร้อยตำรวจเอกชั้น
ต้นเท่านั้น สำหรับข้าราชการตำรวจที่เงินเดือนยังไม่เต็มขั้นของชั้นยศ แต่ผู้บังคับบัญชาพิจารณาขอ
เงินเดือนให้ ๒ ชั้น เลื่อนยศด้วย เช่น ร้อยตำรวจโทชั้น ๔ (๑,๒๒๕ บาท) ขอ ๒ ชั้นเป็นร้อยตำรวจ
เอกชั้นต้น (๑,๔๐๐ บาท) ก็ให้ลงชื่อในบัญชีต่อจากพวกที่เงินเดือนเต็มขั้น โดยให้หมายเลขอันดับ
ขอเลื่อนคละกันไปกับพวกเงินเดือนเต็มขั้นที่ขอเลื่อนยศ

- บัญชีขอเลื่อนอัตราเงินเดือนของข้าราชการตำรวจที่เงินเดือนไม่เต็มขั้น จัดทำบัญชี
รวมหลาย ๆ นายเช่นกัน แต่แยกชั้นยศและฉบับ โดยลงชื่อและอัตราเงินเดือนจากสูงไปหาต่ำ ชั้นยศ
หนึ่ง ๆ แยกหมายเลขลำดับขอเลื่อนพวกหนึ่งคละกันทุกอัตราเงินเดือน (๓๘)

บัญชีขอเลื่อนขั้นเงินเดือนนายตำรวจสัญญาบัตร ทำเป็น ๒ แบบ แบบ ๑ ส่งกรมตำรวจ
๑ ฉบับ แบบ ๒ ส่งกรมตำรวจ ๒ ฉบับ ภายในวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ของทุกปี หน่วยใดส่งบัญชีถึง
กล่าวช้ากว่ากำหนด จะไม่ได้รับการพิจารณา และถือว่าเป็นความบกพร่องของผู้บังคับบัญชา (๓๙)

(๓๘) เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐๕ - ๑๐๖

(๓๙) บันทึกกรมตำรวจที่ ๘๗๔/๒๕๐๔ ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๐๔, (ประมวลระเบียบการ
ตำรวจภาค ๒ ประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดีเล่ม ๒, หน้า ๑๐๕)

ตารางที่ ๔
(ตัวอย่าง)

บัญชีขอเลื่อนเงินเดือนชั้นสัญญาบัตรสังกัด

ลำดับ	ชื่อ	ตำแหน่ง	เงินเดือน		อายุตัว	อายุราชการ	ความชอบ	ความผิด	ขอเลื่อน			หมายเหตุ
			บาท	วัน, เดือน, ปี					ชั้น	เงิน	อันคับขอ	
๑.	ร.ต.อ.ก.	ผบ.กอง อ.เมือง	๑,๕๐๐	๑๑ ม.ค. ๒๕๐๕					-	๑,๖๐๐	หนึ่ง	ขอขึ้นมีบันทึกประกอบ
			๑,๖๐๐	๑ ม.ค. ๒๕๐๓								
			๑๕๐	๑ ม.ค. ๒๕๐๒								
			๑๓๐	๑ ม.ค. ๒๕๐๑								
		พ.ส.ร.	๕๐									
๒.	ร.ต.อ. ข.	ผบ.กอง อ.อุทัยธานี	๑,๕๐๐	๑ ม.ค. ๒๕๐๔					-	๑,๕๐๐	๓	ระหว่างสอบสวนเรื่องทุจริตต่อหน้าที่ คำสั่งที่ .../๒๕๐๔ ลง... ม.ค. ๒๕๐๔ ถ้าไม่ผิดขอ ๑ ชั้น
			๑๓๐	๑ ม.ค. ๒๕๐๒								
		พ.ส.ร.	-									
๓.	ร.ต.อ. ค.	๑,๖๐๐	๑ ม.ค. ๒๕๐๔					-	๑,๓๐๐	๒	ขอ ๑ ชั้น
			๑,๑๐๐	๑ ม.ค. ๒๕๐๓								
		คำวิชา	๕๐๐									
๔.	ร.ต.อ. ง.	๑,๖๐๐	๑ ม.ค. ๒๕๐๔					-	-	-	ความประพฤติไม่ดี
			๑,๐๕๐	๑ ม.ค. ๒๕๐๓								
		พ.ส.ร.	-									
๕.	ร.ต.อ. จ.	ผบ.กอง อ.อุทัยธานี	๑,๖๐๐	๑ ม.ค. ๒๕๐๔					-	-	-	ระหว่างสอบสวนเรื่องเมาสุรายังปีน คำสั่งที่ .../๒๕๐๔ ลง... ก.ค. ๒๕๐๔ ไม่ผิดก็ไม่ขอ
			๑,๖๐๐	๑ ม.ค. ๒๕๐๓								
		พ.ส.ร.	๕๐๐									

หมายเหตุ ตั้งแต่ พ.ต.อ. เงินเดือน ๕,๓๐๐ ขึ้นไป ไม่ต้องเขียนชื่อขอใบบัญชีนี้ ให้ขอตามแบบที่ขอเลื่อนชั้นพิเศษ ซึ่งกรมตำรวจจะส่งเป็นคราว ๆ ไป
ที่มา ประมวลระเบียบการตำรวจ ภาค ๒ ประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี เล่ม ๒,

ตารางที่ ๕

(ตัวอย่าง)

(แบบ ๒)

บัญชีขอเลื่อนเงินเดือนชั้นสัญญาบัตร สังกัด

ประจำ พ.ศ.....

ลำดับ	ชื่อ	ตำแหน่ง	เงินเดือน	ขอเลื่อน	อันดับขอ	หมายเหตุ
๑.	ร.ต.อ. ก.	ผบ.กอง อ.เมืองน่าน	๑,๕๐๐	๑,๖๐๐	๑	ขอ ๒ ชั้น
๒.	ร.ต.อ. ข.	ผบ.กอง อุตัยธานี	๑,๕๐๐	๑,๕๐๐	๓	ระหว่างสอบสวน ถ้าไม่มีความผิด ขอ ๑ ชั้น
๓.	" ก.	๑,๒๐๐	๑,๓๐๐	๒	
๔.	" ง.	๑,๒๐๐	-	-	ความประพฤติ ไม่ดี เมาสุรา ไม่ขอ
๕.	" จ.	๑,๒๐๐	-	-	ระหว่างสอบสวน เมาสุรา ยิงปืน ไม่ผิด ก็ไม่ขอ

หมายเหตุ พวกขอเลื่อนชั้นยศ ให้แยกชั้นยศละฉบับ พวกขอเลื่อนชั้นให้พิมพ์รวมกันได้ ทุกชั้นยศ
จากเงินเดือนสูงไปหากำ

ที่มา : ประมวลระเบียบการตำรวจภาค ๒ ประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดีเล่ม ๒

๒. การเลื่อนชั้นเงินเคื่อนและเลื่อนยศนายตำรวจชั้นประทวน

๒.๑ ในการขอเลื่อนอัตราเงินเคื่อน และเลื่อนยศตำรวจชั้นจำสิบตำรวจลงมาจนถึง พลตำรวจ มีวิธีปฏิบัติดังนี้

(๑) ผู้บังคับบัญชาแต่ละแผนก หรือแต่ละหน่วยงานเขียนบัญชีขอเลื่อนยศ และอัตราเงินเคื่อนจำสิบตำรวจลงมาจนถึงพลตำรวจรวมกันจากอัตราเงินเคื่อนสูงมาหาค่า และเรียงจากชั้นยศสูงลงมาหาค่าตามลำดับ แต่ทั้งนี้ยกเว้น ๒ กรณี

(ก) จำสิบตำรวจ ซึ่งแสดงความประสงค์จะเลื่อนยศเป็นนายตำรวจสัญญาบัตร ห้ามมิให้ขอเลื่อนอัตราเงินเคื่อนเกิน ๘๕๐ บาท

(ข) พลตำรวจสมัคร ที่ขอเลื่อนยศเป็นสิบตำรวจตรี ห้ามมิให้ขอเลื่อนในบัญชีขอเลื่อนประจำปี ให้ขอบรรจุเมื่อมีอัตราว่าง เว้นแต่กรมตำรวจจะสั่งเป็นคราว ๆ ไป (๔๐)

(๒) หัวหน้าหน่วยงาน หรือแผนกนั้น ๆ จะตั้งกรรมการขึ้นไม่น้อยกว่า ๓ นาย เพื่อพิจารณาให้หมายเลขอันดับขอเลื่อนตามคุณวุฒิและความสามารถ แล้วเสนอบัญชีขอเลื่อนผ่านผู้บังคับบัญชาตามลำดับไปจนถึงกรมตำรวจ (๔๑) ซึ่งผู้บังคับบัญชาแต่ละระดับชั้นจะได้พิจารณาจัดอันดับใหม่ตามความเหมาะสม เช่นในระดัปลานีตำรวจจัดอันดับตามคุณวุฒิและความสามารถของตำรวจชั้นประทวนในสถานีตำรวจนั้นแล้ว เสนอไปยังกองก่ากักับการ กองก่ากักับการจะเป็นผู้พิจารณาจัดอันดับของผู้ได้บังคับบัญชาในระดัปลานีตำรวจอีกชั้นหนึ่ง แล้วเสนอไปยังระดัปลานีกองบัญชาการ ซึ่งก็จะพิจารณาจัดอันดับผู้ได้บังคับบัญชาทั้งหมดในระดัปลานีกองบัญชาการให้เหมาะสมอีกครั้งหนึ่ง

๒.๒ ในการพิจารณาเลื่อนยศตำรวจชั้นประทวน มีหลักเกณฑ์ดังนี้

(๑) พลตำรวจที่จะได้รับเลื่อนยศเป็นสิบตำรวจ

การขอเลื่อนยศพลตำรวจเป็นสิบตำรวจนั้น ห้ามมิให้ขอเลื่อนในบัญชีขอเลื่อนประจำปี แต่ถาปรากฏว่าหน่วยใดมีอัตราสิบตำรวจว่างลง ให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาบรรจุพลตำรวจ

(๔๐) ประมวลระเบียบการตำรวจภาค ๒ ประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดีเล่ม ๒, หน้า ๑๐๕ ๑๐๗ และ ๑๐๘

(๔๑) เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐๘

ที่มีพื้นฐานความรู้ในวิชาการตำรวจทั่ว ๆ ไปเหมาะสมที่จะเป็นนายตำรวจชั้นประทวน มีความประพฤติดี และได้รับเงินเดือนในอัตราพลตำรวจชั้นสูงสุด ถ้าเป็นผู้ที่ได้รับเงินเดือนยังไม่ถึงชั้นสูงสุด จะต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติเยี่ยมจริง ๆ และอายุราชการไม่ต่ำกว่า ๒ ปี(๔๒)

(๒) การเลื่อนยศสิบตำรวจเอกเป็นจ่าสิบตำรวจ ให้พิจารณาสิบตำรวจผู้ได้รับเงินเดือนเต็มขั้นมาแล้วไม่น้อยกว่า ๑ ปี มีความประพฤติดี มีความอดสาหัส และความสามารถในหน้าที่ดี สำหรับจ่าสิบตำรวจที่ยังไม่เต็มขั้นเงินเดือน จะได้รับการพิจารณาเลื่อนยศ ถ้าปฏิบัติงานดีเด่นเป็นพิเศษจริง ๆ (๔๓)

(๓) การเลื่อนยศจ่าสิบตำรวจเป็นนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรนั้น กระทำโดยการสอบคัดเลือกจ่าสิบตำรวจผู้มีความสมัครรับตามที่กรมตำรวจกำหนดไว้ ผู้ที่ผ่านการสอบคัดเลือกได้แล้ว ต้องเข้ารับการฝึกอบรมเป็นเวลา ๒ เดือน โดยแบ่งเป็นภาควิชาการ ๓ เดือน และการฝึกหัดราชการตามสถานีตำรวจนครบาลอีก ๓ เดือน จ่าสิบตำรวจที่สำเร็จการฝึกอบรมแล้ว จึงจะได้รับการบรรจุเป็นนายตำรวจชั้นสัญญาบัตร ดังปรากฏรายละเอียดในเรื่องการฝึกอบรมระหว่างรับราชการ (In-service Training) ดังได้กล่าวแล้ว

การเลื่อนขั้นเงินเดือนและเลื่อนยศข้าราชการตำรวจทั้งชั้นสัญญาบัตร และชั้นประทวนนั้น พิจารณาจากผลการปฏิบัติงาน ความขยันหมั่นเพียร และความสามารถเป็นหลักสำคัญ แต่กรณีจ่าสิบตำรวจจะเลื่อนยศเป็นนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรนั้น นอกจากจะพิจารณาตามหลักทั่วไปดังกล่าวแล้ว จะต้องมีการสอบคัดเลือกด้วย ทั้งนี้เพราะถือว่าการเลื่อนวิทยฐานะจ่าสิบตำรวจเป็นนายตำรวจชั้นสัญญาบัตร เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมาก ดังจะเห็นได้ว่ากฎหมายให้อำนาจหน้าที่นายตำรวจชั้นสัญญาบัตรแตกต่างกว่าชั้นประทวน คือนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรเป็นพนักงานสอบสวน นอกจากนั้น พื้นฐานความรู้ในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าเป็นตำรวจชั้นประทวนก็ต่ำกว่านายตำรวจชั้น

(๔๒) ประมวลระเบียบการตำรวจภาค ๒ ประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดีเล่ม ๑, หน้า ๑๓๓ - ๑๓๔

(๔๓) เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๓๕ - ๑๓๖

สัญญาบัตร กล่าวคือ ผู้ที่สมัครเข้ารับราชการเป็นพลตำรวจ ต้องมีพื้นฐานความรู้สำเร็จชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า^(๔๔) ส่วนนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรนั้น ต้องเป็นผู้สำเร็จชั้นประถมศึกษาอุดมศึกษาหรือเทียบเท่า หรือเป็นผู้สำเร็จการศึกษาได้รับปริญญา หรือประกาศนียบัตรวิชา เฉพาะอย่างเทียบได้ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี^(๔๕) ฉะนั้นการที่จะเลื่อนยศจาสิบตำรวจเป็นนายตำรวจ ชั้นสัญญาบัตร จึงต้องทำการกลั่นกรองเพื่อให้ได้จาสิบตำรวจที่มีความรู้ความสามารถ และบุคคลิก- ลักษณะเหมาะสมที่จะรับผิดชอบในตำแหน่งหน้าที่ที่มีสูงขึ้นอย่างแท้จริง.

(๔๔) กรมตำรวจ, คำสั่งที่ ๒๕/๒๕๐๕ ลงวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๐๕ เรื่องระเบียบว่าด้วยการรับสมัคร การฝึกอบรมนักเรียนพลตำรวจ การฝึกและอบรมพลตำรวจนครบาลและตำรวจภูธร (กองอำนวยการศึกษา กองบัญชาการการศึกษา), หน้า ๗

(๔๕) พระราชกฤษฎีกา กำหนดอัตราเงินเดือน กำหนดคุณสมบัติพื้นฐาน วิธีคัดเลือก วิธีสอบคัดเลือก การบรรจุ การเลื่อนเงินเดือน การแต่งตั้ง และการออกจากราชการของข้าราชการ ตำรวจ พ.ศ. ๒๕๐๐, ราชกิจจานุเบกษา (ฉบับพิเศษ) เล่ม ๗๔ ตอนที่ ๑๐๖ (๑๒ ธันวาคม ๒๕๐๐) มาตรา ๒๕

๔. การโยกย้าย

(Transfer)

การโยกย้าย คือ การย้ายข้าราชการจากหน่วยหนึ่งไปอีกหน่วยงานหนึ่ง หรือจากงานประเภทหนึ่งไปอีกประเภทหนึ่ง การโยกย้ายแตกต่างกับการเลื่อนชั้น กล่าวคือ การเลื่อนชั้น หมายถึงการเลื่อนบุคคลจากตำแหน่งหนึ่งไปตำแหน่งที่สูงขึ้น ซึ่งหมายถึงหน้าที่และความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น และส่วนใหญ่เป็นการเพิ่มเงินเดือน ส่วนการโยกย้าย หมายถึงการย้ายจากตำแหน่งหนึ่งไปอีกตำแหน่งหนึ่งโดยอัตราเงินเดือนไม่เพิ่มขึ้นหรือลดลงกว่าเดิม การโยกย้ายสามารถใช้แก้ปัญหาการบริหารงานบุคคลได้หลายประการ เป็นต้นว่า การโยกย้ายเพื่อลดจำนวนผู้ปฏิบัติงานลง อันเนื่องมาจากการที่หน่วยงานนั้นได้นำเครื่องจักร หรือเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้ การโยกย้ายบุคคล เพื่อให้เหมาะสมกับปริมาณของงาน การโยกย้ายยังมีประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการบรรจุบุคคลไม่เหมาะสมกับงาน โดยย้ายไปทำงานในตำแหน่งอื่นที่เหมาะสมกับบุคคลนั้นมากกว่า นอกจากนี้ การโยกย้ายอาจเป็นความประสงค์ของผู้ปฏิบัติงานนั่นเอง เช่น การขอย้ายไปปฏิบัติงานในภูมิลำเนาของตนหรือภริยาขอย้ายตามสามี เป็นต้น (๔๖)

ในวงการตำรวจถือว่า การโยกย้าย คือการแต่งตั้งนั่นเอง แต่เป็นการแต่งตั้งภายหลังที่มีการแต่งตั้งมาแล้วครั้งหนึ่ง โดยอาจย้ายจากตำแหน่งหนึ่งไปอีกตำแหน่งหนึ่ง หรือย้ายจากสถานที่หนึ่งไปอีกสถานที่หนึ่ง ในอัตราเงินเดือนเท่าเดิม เป็นต้นว่า "...ให้ ร.ต.ต. ก. ผู้บังคับหมวดสถานีตำรวจนครบาล...เป็นประจำกอง.....กรมตำรวจ" หรือ "...ให้ ร.ต.ต. ก. ผู้บังคับหมวดสถานีตำรวจนครบาล.....เป็นผู้บังคับหมวดสถานีตำรวจภูธรอำเภอ.....จังหวัด..."

๑. หลักเกณฑ์ในการโยกย้ายข้าราชการตำรวจ

โดยปกติไม่มีการสับเปลี่ยนโยกย้ายหน้าที่ สังกัด หรือถิ่นที่อยู่โดยไม่จำเป็น ทั้งนี้เนื่องจากในทางราชการตำรวจมีความมุ่งหมายที่จะให้ข้าราชการตำรวจทุกคนฝึกฝนปฏิบัติราชการ

ในหน้าที่ที่ไปปฏิบัติอยู่นั้นจนเกิดความชำนาญยิ่งขึ้น^(๔๗) อย่างไรก็ตามก็ดี การโยกย้ายข้าราชการ
การตำรวจมี ๕ กรณีดังนี้

๑.๑ เพื่อเลื่อนชั้น เลื่อนตำแหน่ง ซึ่งจะต้องปรับปรุงตัวคนให้สมกับอัตรากำลังที่กำหนด
ไว้

๑.๒ เพื่อปรับปรุงตัวบุคคลให้เหมาะสมกับลักษณะของการเงิน ภูมิประเทศ เหตุการณ์
ตลอดจนจิตใจของประชาชน โดยเมื่อแต่งตั้งสลับเปลี่ยนแล้ว เป็นที่คาดหมายได้ว่าจะบังเกิดผลดี
ในราชการยิ่งกว่าปล่อยให้ประจำอยู่ที่เดิม

๑.๓ เมื่อมีกรณีพิเศษและจำเป็นในทางราชการ โดยถ้าไม่ได้แต่งตั้งไปที่อื่นแล้ว อาจ
ปฏิบัติราชการบางอย่างไม่ได้ผลแก่ทางราชการ^(๔๘)

๑.๔ การย้ายข้าราชการตำรวจเพื่อทำการสอบสวน ในกรณีที่ข้าราชการตำรวจผู้ใด
ถูกกล่าวหา และเมื่อสืบสวนแล้วมีมูลเหตุพอเชื่อได้ว่าข้าราชการผู้นั้นได้กระทำความผิด ให้ส่งย้ายไป
ดำรงตำแหน่งอื่น เพื่อสะดวกแก่การสอบสวน^(๔๙)

๑.๕ การผ่อนผันให้ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนและพลตำรวจร้องขอแต่งตั้ง (โยกย้าย)
ได้เมื่อมีความจำเป็น เช่น ขอแต่งตั้งกลับภูมิลำเนาเดิม เพื่ออุปการะครอบครัว บิดามารดาหรือ
บุพพการี^(๕๐)

ถ้าข้าราชการตำรวจผู้ใดปฏิบัติหน้าที่ผิดระเบียบวินัย ผู้บังคับบัญชาจะดำเนินการพิจารณา

(๔๗) ประมวลระเบียบการตำรวจภาค ๒ ประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดีเล่ม ๑,
หน้า ๒๕๕

(๔๘) หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการพิจารณาแต่งตั้งข้าราชการ ซึ่งกระทรวงมหาดไทยได้
กำหนดขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๖๖ แก้ไขเพิ่มเติม
โดยมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๕, ประมวล
ระเบียบการตำรวจภาค ๒ ประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดีเล่ม ๑, หน้า ๒๕๒ - ๒๕๓

(๔๙) คำสั่งที่ ๓๒/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๐๖, ประมวลระเบียบการตำรวจภาค ๒
ประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดีเล่ม ๑, หน้า ๒๕๔

(๕๐) คำสั่งที่ ๑๕/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๐๖, เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๕๖ - ๒๕๗

ลงโทษทางวินัย แต่ถ้ามติที่ได้กระทำขึ้นนั้น เห็นว่าคงให้ข้าราชการอยู่ในตำแหน่งเดิมต่อไปไม่ได้ ก็ให้ดำเนินการให้ออก หรือปลดออก แล้วแต่กรณี แต่ห้ามมิให้ใช้วิธีโยกย้ายเป็นการลงโทษ (๕๑)

๒. อำนาจในการโยกย้าย

อธิบดีกรมตำรวจเป็นผู้มีอำนาจโยกย้ายข้าราชการตำรวจทั้งปวง แต่อาจมอบหมายอำนาจให้แก่ผู้บังคับบัญชาตงต่อไปนี้

๒.๑ รองอธิบดีกรมตำรวจ มีอำนาจสั่งโยกย้ายข้าราชการตำรวจตั้งแต่จ่าสิบตำรวจลงไป

๒.๒ ผู้บัญชาการตำรวจนครบาล หรือตำแหน่งเทียบเท่า มีอำนาจสั่งโยกย้ายข้าราชการตำรวจตั้งแต่ชั้นสิบตำรวจเอกลงไป ได้เฉพาะภายในกองบังคับการ หรือชั้นกองบังคับการเดียวกัน

๒.๓ ผู้บังคับการหรือตำแหน่งเทียบเท่า มีอำนาจสั่งโยกย้ายข้าราชการตำรวจชั้นสิบตำรวจเอกลงไป ได้เฉพาะภายในกองกำกับการ จังหวัดเดียวกัน หรือชั้นกองกำกับการเดียวกัน (๕๒)

แต่ในกรณีต่อไปนี้ ห้ามมิให้โยกย้าย เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากกรมตำรวจก่อน คือ

(๑) ผู้ที่จะถูกโยกย้ายเป็นผู้ที่กรมตำรวจต้องเสียค่าพาหนะและแต่งตั้งครั้งสุดท้ายยังไม่ครบ ๒ ปี

(๒) ผู้ที่จะถูกโยกย้ายเป็นผู้ที่อธิบดีกรมตำรวจ รองอธิบดี ผู้บัญชาการตำรวจ หรือตำแหน่งเทียบเท่าสั่งแต่งตั้งไว้ยังไม่ถึง ๒ ปี แม้จะสมัครใจออกค่าพาหนะเองก็ตาม

(๓) ผู้ที่จะถูกโยกย้ายเป็นพนักงานทะเบียนพล พลาธิการ สมุหบัญชี หัวหน้าช่างซ่อมอาวุธ นายสิบพยาบาล พนักงานพิมพ์ลายนิ้วมือ พนักงานวิทยุ ช่างเครื่องยนต์วิทยุ หรือผู้ช่วยในตำแหน่งต่าง ๆ ดังกล่าว

อนึ่ง เมื่อกรมตำรวจได้มีคำสั่งให้ข้าราชการตำรวจประจำอยู่ที่ใด ทั้งได้มีคำสั่งลับเฉพาะประกอบไปเพื่อประโยชน์แห่งราชการที่ต้องใช้อยู่ยังที่นั้น ๆ แล้ว ห้ามมิให้ผู้บังคับบัญชาที่ได้

(๕๑) เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๘๓ และ ๒๘๔

(๕๒) เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๘๕ - ๒๘๖

รับมอบหมายการสั่งแต่งตั้ง(โยกย้าย)ชั้นใด ๆ สั่งให้ผู้นั้นไปประจำที่อื่น แม้จะเป็นการชั่วคราวก็ตาม เว้นแต่จะได้รับอนุมัติจากกรมตำรวจก่อน (๕๓)

จะเห็นได้ว่า กรมตำรวจไม่นิยมการโยกย้ายสับเปลี่ยน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่การปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ เป็นต้นว่า การโยกย้ายข้าราชการตำรวจให้เหมาะสมกับงาน การผ่อนผันให้ตำรวจชั้นประทวน และพลตำรวจชอย้ายได้ตามความจำเป็น เพื่อเป็นการส่งเสริมกำลังนำใจในการปฏิบัติหน้าที่ให้บังเกิดผลดีที่สุด นอกจากนี้ กรมตำรวจยังมีคำสั่งห้ามมิให้โยกย้ายข้าราชการที่กระทำผิดเพื่อเป็นการลงโทษ

(๕๓) เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๘๓

๕. วินัยและการลงทัณฑ์

(Discipline)

๑. วินัย

ข้าราชการมีฐานะพิเศษอยู่อย่างหนึ่ง คือต้องอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมาย ทั้งในฐานะประชาชน และขณะเดียวกันยังต้องอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายว่าด้วยวินัยอีกสถานหนึ่งด้วย โดยเฉพาะสำหรับข้าราชการตำรวจนั้น ต้องอยู่ภายใต้บังคับของวินัยจากกฎหมาย ๒ ฉบับ คือ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน และ พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยตำรวจ (๕๔)

... การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจนั้น สิ่งสำคัญที่สุดก็คือ "วินัย" ตำรวจที่ไม่มีวินัย ก็เหมือนร่างกายที่ปราศจากโครงกระดูก วินัยเป็นของสำคัญ ต้องรักษาวินัยระหว่างผู้น้อยและผู้ใหญ่โดยเคร่งครัด "ความประพฤติ" ก็เป็นสิ่งสำคัญมากอีกประการหนึ่ง ผู้ที่มีวิชาความรู้ แต่เอาตัวไม่รอด เพราะความประพฤติไม่ดีจำนวนไม่น้อย... (๕๕)

ภารกิจหลักของตำรวจคือ การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม คุ้มครองสวัสดิภาพของประชาชน และรักษาความปลอดภัยของประเทศชาติ ฉะนั้น ข้าราชการตำรวจจึงต้องเป็นผู้มีระเบียบวินัย ประพฤติตนเป็นคนดี เพื่อให้เหมาะสมกับหน้าที่ของตนที่เป็นผู้รักษากฎหมาย และบำรุงสุขแก่ประชาชน เพื่อให้มีความสงบ และเกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนและประเทศ ถ้าข้าราชการตำรวจเป็นผู้มีระเบียบวินัย มีความประพฤติดี ก็ย่อมเป็นที่น่าเลื่อมใสและไว้วางใจของประชาชนอันจะช่วยให้ปฏิบัติการกิจลุล่วงไปด้วยดี ตรงข้ามถ้าข้าราชการตำรวจประพฤตินไปในทางที่ไม่รักษาระเบียบวินัยให้เคร่งครัด เป็นต้นว่าไม่แสดงความเคารพต่อผู้ที่มียศสูงกว่า ใช้จ่ายไม่สุภาพ แต่งกายไม่ถูกระเบียบ ใช้อำนาจหน้าที่ข่มขู่หรือก่อความเดือดร้อนแก่ประชาชน ฯลฯ ย่อมนำความ

(๕๔) "พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยตำรวจ ๒๔๗๗" ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๕๐, ๑๔ ตุลาคม ๒๔๗๗ มาตรา ๕

(๕๕) พล.ต.ท. พิรัช กุลละวณิชย์ โอวาทเนื่องในโอกาสเป็นประธานในพิธีแจกประกาศนียบัตร กล่าวคำสัตย์ปฏิญาณ และสวนสนามของนักเรียนพลตำรวจ รุ่นที่ ๔ (นพต, รุ่นเร่งรัด รุ่น ๒) ณ ร.ร.ตำรวจภูธร ๒ จังหวัดนครราชสีมา, ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๐๕

ใช้อำนาจหน้าที่ข่มขู่หรือก่อความเดือดร้อนแก่ประชาชน ฯลฯ ย่อมนำความเสื่อมเสียมาสู่กรมตำรวจ อันจะเป็นผลกระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วย ด้วยเหตุนี้ทางการกรมตำรวจ และพระราชบัญญัติข้าราชการพลเรือนจึงได้กำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติ ตลอดจนความประพฤติอันอยู่ในข่ายที่เหมาะสมไว้ให้ข้าราชการตำรวจถือเป็นหลักปฏิบัติ

วินัยของตำรวจ คือ การที่ตำรวจต้องประพฤติตนให้เป็นผู้ที่มีมรรยาทอันดีงามตามแบบอย่างธรรมเนียมของตำรวจ และข้าราชการพลเรือน ทั้งนี้เพราะข้าราชการตำรวจนั้นเป็นข้าราชการพลเรือนประเภทหนึ่งตามกฎหมายว่าด้วยข้าราชการพลเรือน (๕๖)

วินัยของข้าราชการตำรวจมี ๑๒ ประการดังนี้ (๕๗)

๑. คือ ซักขึ้น หลีกเลี้ยง หรือละเลยไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเหนือตนที่ชอบด้วยกฎหมาย
๒. ไม่รักษาระเบียบการ เคารพระหว่างผู้ใหญ่และผู้น้อย
๓. ไม่ประพฤติตนให้เคร่งครัดต่อมรรยาท และระเบียบแบบแผนของข้าราชการตำรวจ มรรยาทและระเบียบแบบแผนของข้าราชการตำรวจมีอยู่หลายประการ เป็นต้นว่า
 - ห้ามมิให้ข้าราชการชายคัดผม หรือคัดผมแบบทรงยาว
 - ห้ามมิให้เล่นการพนัน ห้ามมิให้เข้าไปสถานที่เล่นการพนัน เช่น สนามม้า
 - เวลาสวมเครื่องแบบตำรวจ ห้ามสวมแว่นตารูปต่าง ๆ เว้นแต่ตำรวจผู้ทำหน้าที่ควบคุมการจราจร หรือแว่นสายตา
๔. ก่อให้เกิดการแตกสามัคคี ในหมู่ข้าราชการตำรวจ
๕. เกียจคร้านละทิ้งหน้าที่ หรือเล่นเล่อต่อหน้าที่ราชการ
๖. กล่าวเท็จ

(๕๖) ประมวลระเบียบการตำรวจภาค ๒ ประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดีเล่ม ๑ หน้า ๒

(๕๗) เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓ - ๕

๗. ใช้กิริยาวาจาไม่สมควร หรือประพฤติไม่สมควร เช่น

- ห้ามแสดงการเล่นโต ๆ ต่อหน้าประชาชน หรือที่สาธารณะ หรือประพฤติการโต ๆ อันอาจเป็นที่ดูหมิ่น ขาดความเคารพนับถือยำเกรงแก่ผู้ไต่บังคับบัญชาและประชาชน
- ห้ามข้าราชการตำรวจออกบัตรเชิญ เพื่อมาร่วมงาน เช่น ขึ้นบ้านใหม่ งานวันเกิด

๘. งกเงินไม่ตกเตือนสั่งสอน หรือลงทัณฑ์ผู้ไต่บังคับบัญชาที่กระทำผิดตามโทษานุโทษ

๙. เสพเครื่องคองของเมฆาจนเสียกิริยา หรือยาเสพติด

๑๐. มีความเลินเล่อ หรือจงใจทำให้ทรัพย์สินของรัฐบาลเสียหาย

๑๑. จะเป็นคนเคี่ยว หรือรวมกันหลายคนก็ตาม พยายามหรือสมคบกันเพื่อใช้อำนาจช่วย

ประการใด ๆ เป็นเชิงบังคับผู้บังคับบัญชาเป็นทางให้เสียระเบียบแบบแผนวินัยของตำรวจ

๑๒. ประพฤติผิดวินัยข้าราชการพลเรือน ดังที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๗ รวม ๑๓ ประการ (๕๘) เป็นต้นว่า

→ ไม่กระทำการหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาผลประโยชน์อย่างใดอันอาจเป็นทางให้เสื่อมเสียความเที่ยงธรรม และเกียรติศักดิ์ในหน้าที่ราชการของตน

- ต้องต้อนรับให้ความสวาท ให้ความเป็นธรรม และให้ความสงเคราะห์ ต่อประชาชนผู้มาติดต่อในกิจการอันเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตนโดยไม่ชักช้า

- ต้องรักษาความลับของทางราชการ

ถ้าข้าราชการตำรวจผู้ใดประพฤติฝ่าฝืนระเบียบแบบแผนที่ตั้งงาม หรือฝ่าฝืนวินัยของข้าราชการตำรวจ ดังได้กล่าวมาข้างต้น ผู้บังคับบัญชาจะต้องว่ากล่าวตักเตือน หรือลงทัณฑ์ผู้ไต่บังคับบัญชาที่กระทำผิดตามควรแก่กรณี ถ้าผู้บังคับบัญชาละเลยไม่ปฏิบัติภารกิจดังกล่าว ผู้บังคับบัญชานั้นเหนือ ๆ ขึ้นไปต้องพิจารณาทัณฑ์ผู้บังคับบัญชานั้น

(๕๘) "พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๗" ราชกิจจานุเบกษา

(ฉบับพิเศษ) เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ (๕ มีนาคม ๒๔๘๗, มาตรา ๗๐ - ๘๒)

๒. การลงทัณฑ์

ตามปกติการพิจารณาทัณฑ์นั้น ถ้าหากข้าราชการถูกฟ้องร้องต่อศาลไม่ว่าทางอาญาหรือทางแพ่ง การพิจารณาทัณฑ์ทางวินัยก็จะคงไว้ชั่วคราวต้องรอการพิจารณาพิพากษาของศาลก่อน แต่ถ้ามหากรื่องไม่ถึงศาลเป็นการพิจารณาทางวินัยโดยเฉพาะ ผู้บังคับบัญชาก็จะจัดการสืบสวนหรือสอบสวนข้อเท็จจริง แล้วพิจารณาทัณฑ์ไปตามความผิด สำหรับข้าราชการตำรวจ ซึ่งต้องอยู่ภายใต้บังคับของวินัย ตาม พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการพลเรือน และ พ.ร.บ.ว่าด้วยวินัยตำรวจนั้น กรมตำรวจได้วางระเบียบไว้ว่า ถ้าเป็นข้าราชการตำรวจที่มียศ ให้พิจารณาคำเนิการตามกฎหมายว่าด้วยวินัยตำรวจก่อน เว้นไว้แต่ถ้าเห็นว่าเป็นความผิดถึงขนาดควรให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก ก็ให้ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน ส่วนข้าราชการตำรวจที่ไม่มียศ ให้พิจารณาคำเนิการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนเพียงประการเดียว (๕๕)

๒.๑ การลงทัณฑ์ตามกฎหมายว่าด้วยวินัยตำรวจ

(๑) ประเภทของการลงทัณฑ์ ทัณฑ์ทางวินัย ซึ่งข้าราชการตำรวจจะพึงได้รับเนื่องจากละเมิดวินัย มี ๕ สถาน คือ ภาคทัณฑ์ ทัณฑ์กรรม กักยาม กักขัง และ จำขัง (๖๐)

ก. ภาคทัณฑ์ คือผู้กระทำความผิดอันควรต้องรับทัณฑ์สถานหนึ่งสถานใด แต่มีเหตุอันควรปราณี จึงเป็นแต่เพียงแสดงความผิดของผู้นั้นให้ปรากฏ หรือให้ทำทัณฑ์บนไว้

ข. ทัณฑ์กรรม คือการให้ทำงานโยธา งานสุขาภิบาล หรืองานอื่นของราชการเพิ่มจากหน้าที่ประจำซึ่งตนปฏิบัติอยู่แล้ว หรือปรับให้อยู่เวรยามนอกจากหน้าที่ประจำ

ค. กักยาม คือกักตัวไว้ในบริเวณใดบริเวณหนึ่งที่สมควรตามแต่จะกำหนดให้

ง. กักขัง คือขังในที่จึกไว้ เพื่อควบคุมแต่เฉพาะคนเดียว หรือรวมกันหลายคนแล้วแต่จะมีคำสั่ง

จ. จำขัง คือขังในที่ควบคุม และจะใช้เครื่องพันธนาการแก่ผู้ต้องจำขังได้เฉพาะเมื่อผู้บังคับบัญชาตั้งแต่ผู้บังคับกองขึ้นไปสั่ง

(๕๕) ประมวลระเบียบการตำรวจภาค ๒ ประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดีเล่ม ๑ หน้า ๑๐

(๖๐) "พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยตำรวจ ๒๔๗๗" ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๕๐ ๑๔ ตุลาคม ๒๔๗๗ มาตรา ๘

๑. โทษอย่างอื่นตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน ในกรณีไล่ออก หรือ ปลดออก หรือให้ออก หรือพักราชการแก่พลตำรวจ หรือนายสิบตำรวจ ซึ่งมีใช้ระหว่าง ประจําการตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร หรือเสมียนพนักงาน ให้อธิบดีกรมตำรวจ หรือผู้บังคับบัญชาที่ได้รับมอบหมายจากอธิบดีกรมตำรวจ ตั้งแต่ชั้นผู้บัญชาการตำรวจหรือเทียบเท่า ขึ้นไปสั่งได้ตามเหตุที่ระบุไว้ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน

(๒) วิธีดำเนินการ เมื่อข้าราชการตำรวจกระทำผิดวินัย

ก. การตั้งกรรมการ ตามระเบียบทั่วไป เมื่อข้าราชการตำรวจกระทำผิดวินัย ตำรวจ ผู้บังคับบัญชาจะต้องตั้งกรรมการขึ้นสอบสวนหาข้อเท็จจริงเพื่อพิจารณาความผิด แต่ใน กรณีที่มีการกระทำผิดต่อหน้าผู้บังคับบัญชา หรือผู้กระทำผิดรับสารภาพตามข้อหา หรือตำรวจที่ ต่ำกว่าสิบตำรวจเอกลงมากกระทำผิดต่อหน้าตำรวจชั้นสัญญาบัตร ซึ่งมีประจำอยู่ในแผนก กองร้อย หรือสถานีเดียวกัน ผู้บังคับบัญชาจะลงทัณฑ์โดยไม่ต้องตั้งกรรมการสอบสวนก็ได้

ในกรณีที่ต้องตั้งกรรมการขึ้นสอบสวนพิจารณานั้น ผู้บังคับบัญชาเป็นผู้แต่งตั้ง โดยถ้า ผู้ถูกกล่าวหาเป็นข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร และความผิดที่กล่าวหาเป็นความผิดต่อพระราช บัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน คือเป็นความผิดถึงขนาดควรให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก ให้อธิบดีกรมตำรวจหรือผู้ได้รับมอบหมาย เป็นผู้แต่งตั้งกรรมการทำการสอบสวน ความผิด ถ้าเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติวินัยตำรวจ ผู้บังคับบัญชาของผู้กระทำผิดชั้นใดก็ได้ เป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งกรรมการ สำหรับข้าราชการตำรวจที่มียศชั้นจ่าสิบตรีลงมากกระทำผิด ความผิดตามพระราชบัญญัติวินัยตำรวจและพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน ผู้บังคับบัญชาของ ผู้ถูกกล่าวหาชั้นใดก็ได้เป็นผู้ตั้งกรรมการสอบสวน

คณะกรรมการประกอบด้วยข้าราชการตำรวจอย่างน้อย ๓ นาย ผู้เป็นประธานต้องมีศ หรือตำแหน่งสูงกว่าผู้ถูกกล่าวหา ส่วนกรรมการอีกอย่างน้อย ๒ นายนั้น ผู้บังคับบัญชาใช้ดุลยพินิจ

เลือกผู้ที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงยศ และตำแหน่งของผู้ถูกกล่าวหาด้วยเช่นกัน (๒๑)

ข. วิธีการสอบสวน วิธีการสอบสวนของคณะกรรมการอนุโลมใช้วิธีการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเท่าที่จะทำได้ คือให้สอบสวนพยานหลักฐานของผู้กล่าวหา และให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง และนำพยานหลักฐานมาสืบแก้ข้อหา โดยจะชี้แจงด้วยลายลักษณ์อักษรก็ได้ ในระหว่างการสอบสวนอนุญาตให้คู่กรณีเข้าฟังการสอบสวนได้ เว้นแต่คณะกรรมการจะมีเหตุผลพิเศษที่ไม่อนุญาตให้คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายเข้าฟัง ในการสอบสวนต้องมีกรรมการอย่างน้อยเกินครึ่งจำนวน แต่ในการประชุมพิจารณาวินิจฉัยเมื่อการสอบสวนเสร็จสิ้น คณะกรรมการต้องครบองค์คณะจึงจะพิจารณาได้ ระยะเวลาในการสอบสวนต้องไม่เกิน ๓๐ วัน นับแต่วันที่รับทราบคำสั่ง และขยายเวลาการสอบสวนออกไปได้อีก ๒ ครั้ง ๆ ละ ๑๕ วัน แต่ถ้าการสอบสวนยังไม่เสร็จ ต้องเสนอขออนุมัติขยายเวลาการสอบสวนจากกรมตำรวจ

เมื่อการสอบสวนเสร็จสิ้นแล้ว ให้คณะกรรมการประชุมปรึกษาชี้ขาดโดยถือความเห็นข้างมาก แต่กรรมการที่ไม่เห็นด้วยอาจเขียนความเห็นแย้งได้ แล้วทำรายงานความเห็นของคณะกรรมการโดยละเอียด นำเสนอผู้บังคับบัญชาที่เป็นผู้สั่งตั้งกรรมการเพื่อพิจารณา ถ้าหากความผิดที่จะต้องลงทัณฑ์เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติวินัยตำรวจ คือ ทัณฑ์กรรม กักขัง กักขัง จำขัง ผู้บังคับบัญชาตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติฉบับนี้ เป็นผู้มีอำนาจสั่งลงโทษ (๒๒) แต่ถ้ามติที่จะต้องลงทัณฑ์เป็นความผิดต่อพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน หรือเรื่องให้เห็นควรให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก และผู้กระทำผิดเป็นข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรก็ให้เสนอเรื่องถึงกรมตำรวจ ซึ่งอธิบดีจะเป็นผู้สั่งการ ถ้าผู้กระทำผิดเป็นข้าราชการตำรวจชั้นจำเลยตรี ให้เสนอเรื่องถึงรองอธิบดี

(๒๑) ประมวลระเบียบการตำรวจภาค ๒ ประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดีเล่ม ๑ หน้า ๒๒-๒๓

(๒๒) ตารางกำหนดอำนาจลงทัณฑ์ตำรวจ แนบท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยตำรวจ (ฉบับที่ ๕)

พ.ศ. ๒๔๕๓ และท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยตำรวจ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๕๓

กรมตำรวจ (๒๓)

สำหรับความผิดบางประเภทคือการเล่นการพนัน และเข้าไปในสนามม้า ถึงแม้จะเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติวินัยตำรวจก็ตาม แต่ต้องเสนอเรื่องถึงกรมตำรวจทุกเรื่องไป เพราะกรมตำรวจมีนโยบายที่จะพิจารณาทัณฑ์ในสถานหนัก คือถ้าเป็นในกรณีที่ข้าราชการตำรวจควบคุม่อนการพนันค้ายแล้ว กรมตำรวจจะสั่งไล่ออกหรือปลดออกจากราชการ แต่ถ้าเล่นการพนันที่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานโดยถูกต้องแล้ว ก็จะพิจารณาให้ออกจากราชการไปทุกราย รวมทั้งการที่เข้าไปในสนามม้าโดยมิได้รับอนุญาตก่อน (๒๔)

(๓) การร้องทุกข์ตามวินัยตำรวจ

ผู้บัญชาการตำรวจทุกชุดต้องผู้บังคับบัญชาได้ เมื่อเห็นว่าผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจหรือสั่งลงทัณฑ์ในทางที่ผิดหรือไม่สมควร หรือไม่เป็นกรรม หรือผิดกฎหมาย หรือแบบธรรมเนียมวินัยตำรวจ หรือเห็นว่าตนมิได้รับประโยชน์หรือสิทธิตามที่ควรจะได้รับในราชการ การร้องทุกข์ให้เสนอต่อผู้บังคับบัญชาโดยตรงของผู้นั้น จะโดยวาจาหรือลายลักษณ์อักษรก็ได้ เมื่อผู้บังคับบัญชาได้รับเรื่องร้องทุกข์แล้ว ต้องรีบดำเนินการไต่สวน และแก้ไขความเดือดร้อนโดยเร็ว ถ้าเพิกเฉยถือว่ากระทำผิดต่อวินัยตำรวจ แต่ถ้าการร้องทุกข์เป็นความเท็จ ผู้ร้องทุกข์ก็มีความผิดฐานกระทำผิดต่อวินัยตำรวจ (๒๕)

๒.๒ การลงโทษตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า ข้าราชการตำรวจเป็นข้าราชการพลเรือนประเภทหนึ่ง ที่ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน ในกรณีที่ข้าราชการตำรวจกระทำผิดวินัยซึ่งมีความผิดถึงขนาดให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก ก็ต้องดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน

(๒๓) ประมวลระเบียบการตำรวจภาค ๒ ประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดีเล่ม ๑ หน้า ๓๓๓-๓๓๔

(๒๔) เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๕

(๒๕) เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๔ - ๒๕

(๑) ประเภทของการลงทัณฑ์ ทัณฑ์ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน มี ๖ สถาน คือ ไล่ออก ปลดออก ให้ออก ลดชั้นเงินเดือน ตัดเงินเดือน และภาคทัณฑ์ (๒๖)

ก. การลงโทษไล่ออก จะกระทำได้อต่อเมื่อได้กระทำวินัยอย่างร้ายแรง เป็นต้นว่า ทำความผิดต้องรับโทษจำคุก ต้องคำพิพากษาให้เป็นคนล้มละลาย กระทำการทุจริตต่อหน้าที่ เปิดเผยความลับของทางราชการ ฯลฯ

ข. การลงโทษปลดออก จะกระทำได้อต่อเมื่อกระทำวินัยอย่างร้ายแรงแต่ยังไม่ถึงกับต้องถูกไล่ออก หรือเหตุอันควรลดหย่อน

ค. การลงโทษให้ออก จะกระทำได้อต่อเมื่อได้กระทำวินัยอย่างร้ายแรง แต่ยังไม่ถึงกับต้องปลดออก หรือมีเหตุอันควรลดหย่อน

ง. การลดชั้นเงินเดือน และตัดเงินเดือน ข้าราชการพลเรือนผู้ใดกระทำความผิดวินัย แต่ไม่ถึงกับจะต้องถูกไล่ออก ผู้บังคับบัญชาจะสั่งลดชั้นเงินเดือน หรือตัดเงินเดือนก็ได้

จ. การภาคทัณฑ์ ถ้าเห็นว่ามีเหตุอันควรลดหย่อน หรือในกรณีกระทำความผิดเล็กน้อย จะสั่งลงโทษภาคทัณฑ์โดยแสดงความผิดของผู้นั้นเป็นหนังสือ และจะทำทัณฑ์บนไว้ด้วยก็ได้ (๒๗)

(๒) การตั้งกรรมการและการสอบสวน เมื่อข้าราชการพลเรือนถูกกล่าวหาว่ากระทำวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งต้องตั้งกรรมการเพื่อทำการสอบสวน การตั้งกรรมการและการสอบสวน คงมีลักษณะเช่นเดียวกับการสอบสวนความผิดทางวินัยตามกฎหมายว่าด้วยวินัยตำรวจดังกล่าวแล้ว เมื่อผู้บังคับบัญชาสั่งไล่ออก ปลดออก หรือให้ออก ต้องรับรายงานเสนอไปตามลำดับจนถึงเจ้ากระทรวง เพื่อให้เจ้ากระทรวงหรือกรมที่ข้าราชการผู้นั้นถูกลงโทษสังกัดอยู่นั้น รายงานพร้อมทั้งหลักฐานต่าง ๆ ไปยัง ก.พ. โดยด่วน (๒๘)

(๒๖) "พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๗" มาตรา ๘๓

(๒๗) "พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๗" มาตรา ๘๔ และ ๘๗ - ๘๑

(๒๘) หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ ๒๖๗๕๐/๒๔๘๘ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๔๘๘ นำส่งโดย บันทึกกรมตำรวจที่ ๔๔๐๖/๒๕๐๔ ลงวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๐๔

(๓) การอุทธรณ์คำสั่งตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน

ข้าราชการพลเรือนผู้ใดถูกผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษฐานผิดวินัย ข้าราชการผู้นั้นต้องปฏิบัติตามทันที แต่ถ้าเห็นว่าไม่ได้รับความเป็นธรรม ก็มีสิทธิอุทธรณ์ได้ โดยอุทธรณ์ต่อผู้บังคับบัญชาของตน ซึ่งมีอำนาจเหนือผู้สั่งขึ้นไปอีกชั้นหนึ่ง ผู้ที่มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ดังกล่าว ต้องพิจารณาวินิจฉัยให้เสร็จภายใน ๓๐ วันนับแต่วันได้รับอุทธรณ์ แต่อาจขยายเวลาได้อีก ๒ ครั้ง ๗ ละไม่เกิน ๑๕ วัน ถ้าผู้ที่มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์วินัยสั่งให้ลงโทษเป็นตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเดิม หรือเบากว่า ผู้ถูกลงโทษจะอุทธรณ์ต่อไปไม่ได้ แต่ถ้าวินิจฉัยสั่งให้เพิ่มโทษ ผู้ถูกลงโทษมีสิทธิอุทธรณ์ผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปอีกชั้นหนึ่ง คำวินิจฉัยอุทธรณ์ชั้นนี้ให้เป็นที่สุด (๒๕)

ตามที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า การปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจนั้นอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมาย และกรอบของวินัยอย่างแน่นหนา หากปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบไม่ว่าด้วยประการใดจะต้องได้รับโทษหรือทัณฑ์เสมอ แม้จะไม่ถึงกับต้องโทษทางอาญาหรือทางแพ่ง หรือทางวินัยที่ร้ายแรงถึงขั้นไล่ออก ปลดออก ให้ออก ก็ตาม แต่ทัณฑ์ทางวินัยแม้จะเล็กน้อยเพียงใด (นอกจากถูกภาคทัณฑ์แล้ว) ข้าราชการผู้รับทัณฑ์จะต้องเสียโอกาสในการได้รับการพิจารณาเลื่อนเงินเดือนประจำปีด้วย ซึ่งหมายถึงการเสียโอกาสในการเลื่อนยศหรือตำแหน่งตามมาด้วย เพราะตามระเบียบการเลื่อนขั้นเงินเดือนข้าราชการผู้นั้นจะต้องไม่ถูกลงทัณฑ์ทางวินัยในรอบปีมาแล้วมาจนถึงขณะออกคำสั่งเลื่อนเงินเดือน แม้แต่การสั่งพักราชการ ถ้าเกิน ๒ เดือน ก็ไม่มีสิทธิได้รับกวดพิจารณาเงินเดือนในรอบปีนั้นเช่นกัน (๓๐)

(๒๕) ประมวลระเบียบการตำรวจภาค ๒ ประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี เล่ม ๑ หน้า ๓๑-๓๕

(๓๐) กฎ ก.พ. ฉบับที่ ๒๓๕ (พ.ศ. ๒๕๐๔) ออกความความใน พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๗ ว่าด้วยการเลื่อนอันดับเงินเดือน และการเลื่อนขั้นเงินเดือน ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๗๘ ตอนที่ ๗๒, ๘ กันยายน ๒๕๐๔ ขั้ด ๔ (๕) (๑๐)

ความเค็คร้อนอีกประการหนึ่งของข้าราชการที่ได้รับทัณฑ์ทางวินัยถึงขั้นถูกออกจากราชการ ก็คือ เกี่ยวกับการเงิน หรือสวัสดิการของครอบครัว เพราะถ้าถูกสั่งไล่ออก หรือปลดออก ข้าราชการผู้นั้นจะไม่ได้รับบำเหน็จบำนาญ^(๗๑) นอกจากนี้ ในการณัติที่ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน หรือถูกสั่งพักราชการ ทางราชการจะจ่ายเงินเดือนระหว่างนั้น เมื่อคดีหรือกรณีถึงที่สุดแล้ว ถ้าปรากฏว่าข้าราชการผู้นั้นถูกสั่งให้ออกไว้ก่อน หรือถูกพักราชการมิได้กระทำความผิด และไม่มีมลทินมัวหมอง จึงจะได้รับจ่ายเงินเดือนให้เต็ม ถ้าปรากฏว่ามีได้กระทำความผิดแต่มีมลทินมัวหมอง หรือปรากฏว่าได้กระทำความผิดแต่ถูกลงโทษไม่ถึงให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก ให้จ่ายได้ไม่เกินครึ่งหนึ่งของเงินเดือนที่ได้รับก่อนวันที่ให้ออกจากราชการไว้ก่อน หรือวันพักราชการตามที่เจ้ากระทรวงจะได้กำหนด แต่เฉพาะค่าเช่าบ้านให้จ่ายเต็ม ถ้าปรากฏว่าได้กระทำความผิดและถูกลงโทษถึงให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก ไม่มีสิทธิได้รับเงินเดือนเลย

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า ภารกิจของตำรวจมีขอบเขตกว้างขวาง กล่าวคือ ตำรวจมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อย รักษากฎหมายที่เกี่ยวข้องแก่การกระทำผิดทางอาญา บำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชนและดูแลรักษามลประโยชน์ของสาธารณะ โดยมีกฎหมายบัญญัติให้ สำหรับในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยให้แก่ประชาชนนั้น หากไม่มีการควบคุมการใช้อำนาจดังกล่าวให้อยู่ในขอบเขตที่สมควรเพียงพอแล้ว ตำรวจอาจใช้ตำแหน่งหน้าที่ไปในทางทุจริต หรือก่อความเค็คร้อนแก่ประชาชน ฉะนั้นเพื่อป้องกันมิให้ตำรวจใช้อำนาจหน้าที่ไปในทางทุจริต หรือเกินขอบเขต ก่อความเค็คร้อนแก่ประชาชน หรือปฏิบัติหน้าที่อย่างไร้สมรรถภาพ เกิดความเสียหายแก่ราชการหรือภารกิจที่ได้รับมอบหมาย จึงได้กำหนดทัณฑ์ทางวินัยสำหรับข้าราชการตำรวจ และมีพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน เพื่อควบคุมความประพฤติของข้าราชการตำรวจ นอกจากนี้ ข้าราชการตำรวจยังต้องอยู่ภายใต้กฎหมายอาญาและกฎหมายแพ่ง เพื่อเป็นการป้องกันและปราบปราม หรือส่งเสริมข้าราชการตำรวจให้เกรงกลัว หรือตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ซื่อสุจริตด้วย

(๗๑) "พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๕๔" ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๒๕ ตอนที่ ๒๔, ๑๑ เมษายน ๒๔๕๔, มาตรา ๘ (๑)

ตารางที่ ๑๐

ข้าราชการตำรวจอุทธรณ์ทางวินัย ประจำปี ๒๕๐๘ แยกตามชั้นยศ
(๑๑ มกราคม ถึง ๓๐ กันยายน)

	ชั้นสัญญาบัตร							รวม	ชั้นประทวน				รวม	พล ตำรวจ	ไม่มี ยศ	รวมทั้งสิ้น
	พล ต.ต.	พ. ต.อ.	พ. ต.ท.	พ. ต.จ.	ร. ต.อ.	ร. ต.ท.	ร. ต.จ.		จ. ส.ต.	ส. ต.อ.	ส. ต.ท.	ส. ต.จ.				
ไล่ออก	-	-	-	-	๒	๓	๑	๖	๔	-	๒	-	๖	๔	-	๑๖
ปลดออก	-	-	-	-	-	-	-	-	๒	-	๒	๒	๖	๔	-	๑๕
ให้ออก	-	-	-	๒	๑	๑	๑	๕	๓	๒	๑	๑	๖	๑๑	-	๒๓
ลดอันดับเงินเดือน	-	-	-	-	-	๑	-	๑	-	-	-	-	-	-	-	๑
ตัดเงินเดือน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	๒	๓
กักขัง	-	-	-	๑	๓	๒	๕	๑๗	๔	๖	๖	๒	๑๘	๑๕	-	๕๐
จำขัง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
กักยาม	-	-	-	-	๓	๕	๔	๑๒	๒	๑	๓	๒	๑๔	๖	-	๓๒
ภาคทัณฑ์	-	-	-	๑	๒	๒	๑	๖	-	-	๑	๑	๕	-	-	๑๑
ทัณฑ์กรรม	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	-	-	-	๔	๑๑	๒๐	๑๒	๔๗	๑๕	๙	๒๔	๘	๕๖	๔๕	๒	๑๕๐

ที่มา : รายงานประจำปีของกรมตำรวจ พุทธศักราช ๒๕๐๘

๖. การสวัสดิการ
(Welfare Service)

บริการสวัสดิการ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงานบุคคล หมายถึงบริการและประโยชน์พิเศษต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากเงินเดือน หรือค่าจ้างประจำ โดยปกติหน่วยราชการหรือนายจ้างจัดให้มีขึ้นตามความต้องการของข้าราชการหรือลูกจ้าง ระบบการให้บริการและการให้ประโยชน์มีต่าง ๆ กัน บางระบบมีลักษณะ "เป็นการร่วมกัน"(mutual) คือทั้งในฝ่ายองค์กรและบุคคลในองค์กรร่วมกันจัดให้มีบริการขึ้น เพื่อสนองความต้องการอันแท้จริงของผู้ปฏิบัติงานในองค์กรนั้น ๆ บางระบบมีลักษณะเป็นการ"สงเคราะห์เกื้อกูล"(contributory) ซึ่งฝ่ายองค์กรหรือนายจ้างจัดให้เองโดยตลอด อย่างไรก็ตาม บริการและประโยชน์พิเศษนั้น ๆ ต้องมีคุณค่าโดยตรงในระยะยาวต่อข้าราชการหรือลูกจ้างมากกว่าต่อหน่วยราชการหรือนายจ้างเอง ทั้งนี้ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานมีกำลังใจ ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ และเพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น^(๗๒)

องค์กรหรือหน่วยงานจะเจริญก้าวหน้าเพียงใด จะสามารถดำเนินกิจการให้เป็นผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของผู้ปฏิบัติงานในองค์กรนั้น ๆ ซึ่งปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ได้แก่การจัดสวัสดิการ การดำเนินการสวัสดิการที่ดี โดยมุ่งให้บริการสงเคราะห์เกื้อกูลต่าง ๆ เพื่อประโยชน์อย่างแท้จริงต่อผู้ปฏิบัติงานในองค์กรนั้น ๆ ย่อมเป็นสิ่งจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความกระตือรือร้นในการทำงาน และให้ความร่วมมือร่วมใจอย่างเต็มที่ อันจะบังเกิดผลงานที่มีประสิทธิภาพที่สุด

การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจในการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน การสืบสวนจับกุมปราบปรามผู้กระทำผิดกฎหมายนั้น ตำรวจต้องทำงานด้วยความยากลำบาก อุตุน ตรากตรำ และบางครั้งต้องเผชิญอันตรายและเสี่ยงต่อชีวิต ด้วยเหตุนี้กรมตำรวจจึงมีนโยบายที่จะส่งเสริมและบำรุงขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน โดยวางหลักการจัดสวัสดิการ เพื่อมุ่งสงเคราะห์เกื้อกูลตาม

(๗๒) Dale Yoder, Personnel Principles And Policies. Modern Manpower Management, (Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall Inc., Copyright 1952), หน้า ๔๔๕-๔๕๐

ความจำเป็นแก่ข้าราชการตำรวจให้สามารถดำรงชีพของตนและครอบครัวได้เป็นอย่างดีสมควรแก่
อัตราค่าตอบแทนที่กรมตำรวจได้ดำเนินการสวัสดิการมาแล้วพอสรุปได้ ๒ ประการ คือ

ก. บริการสวัสดิการและการช่วยเหลือสงเคราะห์ซึ่งข้าราชการฝ่ายอื่นได้รับตามที่มี
บัญญัติไว้ในกฎหมาย ก็จัดให้ข้าราชการตำรวจได้รับเช่นกัน เป็นต้นว่า

- การ เบิกค่าเช่าบ้าน ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยระเบียบค่าเช่าบ้านข้าราชการ
พ.ศ. ๒๔๘๓
- พระราชบัญญัติสงเคราะห์ข้าราชการผู้ได้รับอันตรายหรือการป่วยเจ็บ เพราะ
เหตุปฏิบัติราชการ พ.ศ. ๒๔๘๗
- ระเบียบการช่วยเหลือข้าราชการผู้มีรายได้น้อยเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล
พ.ศ. ๒๕๐๖
- ระเบียบการช่วยเหลือค่าเล่าเรียนบุตรของข้าราชการในโรงเรียนเอกชน
พ.ศ. ๒๕๐๘

ข. สวัสดิการที่กรมตำรวจริเริ่มจัดขึ้นเองเป็นการเสริมสร้างการสงเคราะห์แก่บุคคล
ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยมุ่งที่จะสนองความต้องการของข้าราชการตำรวจโดยทั่วไป ตลอดจนการ
ปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม โดยจัดให้มีการสงเคราะห์ทั้งด้านการเงินและการให้บริการ
พอสรุปได้ ๕ ประเภท คือ

๑. บริการด้านสุขภาพอนามัย
๒. บริการด้านเศรษฐกิจ
๓. บริการด้านสหนาการ
๔. บริการด้านความมั่นคง
๕. บริการด้านอื่น ๆ

๑. บริการด้านสุขภาพอนามัย

บริการในด้านนี้ จำแนกออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑.๑ การตรวจสุขภาพอนามัย

กรมตำรวจได้จัดให้มีการตรวจสุขภาพร่างกายของข้าราชการตำรวจปีละครั้ง โดยมอบให้กองแพทย์ดำเนินการ สำหรับหน่วยงานต่าง ๆ ในส่วนกลาง ข้าราชการตำรวจต้องไปรับการตรวจที่โรงพยาบาลตำรวจ ส่วนข้าราชการตำรวจที่ประจำตามสถานีตำรวจนครบาลต่าง ๆ นั้น กองแพทย์ได้จัดนายแพทย์ไปทำการตรวจให้ ข้าราชการตำรวจในส่วนภูมิภาคจะได้รับการตรวจร่างกายประจำปีจากนายแพทย์ตำรวจ (แพทย์แผนปัจจุบันชั้นหนึ่ง) ที่ประจำอยู่ในส่วนนั้น ๆ ถ้าไม่มีแพทย์ประจำอยู่ หัวหน้าหน่วยงานจะเป็นผู้ติดต่อกับแพทย์ประจำโรงพยาบาล หรือนายแพทย์สังกัดกระทรวงสาธารณสุขให้ทำการตรวจให้^(๗๓)

๑.๒ บริการทางแพทย์และพยาบาล

โรงพยาบาลตำรวจได้เริ่มเปิดบริการเมื่อ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๔๘ ปัจจุบันสามารถรับคนไข้เข้าพักรักษาตัวได้ ๒๔๑ เตียง บริการให้แก่ข้าราชการตำรวจและครอบครัว ตลอดจนประชาชนทั่วไป สำหรับข้าราชการตำรวจซึ่งบาดเจ็บเนื่องในกรณีปฏิบัติหน้าที่ จะได้รับการรักษาพยาบาลในท้องพิเศษโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น ส่วนข้าราชการตำรวจประจำการซึ่งป่วยเจ็บตามปกติ ตลอดจนครอบครัว ซึ่งหมายถึงภรรยา บุตร ความกฎหมาย บิดา มารดาของทั้งสองฝ่าย เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลตำรวจ โดยเสียค่าห้องพิเศษ ๑ ใน ๓ ของอัตรา ค่ายาค่าอุปกรณ์ในการผ่าตัดและอื่น ๆ คิดในราคาทุน

ในกรณีจำเป็น หรือเพื่อความสะดวกที่จะต้องส่งตำรวจผู้ป่วยเจ็บเนื่องจากปฏิบัติหน้าที่ราชการ เข้ารับการรักษาพยาบาลในโรงพยาบาลอื่น กรมตำรวจก็ได้ทำการตกลงกับโรงพยาบาล ๔ แห่งที่จะให้ความร่วมมือช่วยเหลือในการรักษาพยาบาล คือ โรงพยาบาลกลาง โรงพยาบาลศิริราช โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ และโรงพยาบาลเลิศจิน^(๗๔)

๒. บริการด้านเศรษฐกิจ

บริการด้านเศรษฐกิจได้จัดช่วยเหลือในเรื่อง ต่าง ๆ ดังนี้

(๗๓) ประมวลระเบียบการตำรวจภาค ๒ ประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี เล่ม ๑, หน้า ๔๑๓ - ๔๑๔

(๗๔) เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๑๑, ๔๑๒

๒.๑ อาคารพักอาศัย

กรมตำรวจมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ตำรวจรวมกันอยู่ใกล้เคียงสถานที่ประจำทำงาน เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงานเมื่อมีเหตุการณ์จำเป็นเกิดขึ้น และเพื่อเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนของข้าราชการตำรวจในการหาบ้านพักและค่าเช่าบ้านด้วย สำหรับข้าราชการตำรวจประจำสถานีตำรวจนครบาลและตำรวจภูธร และสถานีตำรวจดับเพลิงต่าง ๆ นั้น กรมตำรวจได้จัดให้พักอาศัยในบริเวณสถานีตำรวจ หรือสถานที่ใกล้เคียง นอกจากนั้น กรมตำรวจยังได้จัดบ้านพักสำหรับข้าราชการตำรวจประจำหน่วยงานอื่น ๆ ดังนี้

(๑) บ้านพักข้าราชการตำรวจสังกัดหน่วยขึ้นตรงต่อกรมตำรวจในซอยเฉลิมลาภ ถนนพหลโยธิน สงเคราะห์ได้ ๕๐ ครอบครัว ในซอยพญาไท สงเคราะห์ได้ ๑๓๗ ครอบครัว

(๒) บ้านพักข้าราชการตำรวจในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล สร้างในซอยสีลม ถนนพญาไท สงเคราะห์ได้ ๓๒๑ ครอบครัว

(๓) บ้านพักข้าราชการตำรวจในสังกัดกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง ในซอยทองหล่อ สุขุมวิท สงเคราะห์ได้ ๑๕๐ ครอบครัว (๗๕)

อาคารบ้านพักที่กรมตำรวจจัดให้แก่ข้าราชการตำรวจในหน่วยงานต่าง ๆ นอกเหนือจากข้าราชการตำรวจที่พักอาศัยในบริเวณสถานีตำรวจนครบาล ภูธร และสถานีตำรวจดับเพลิง ปัจจุบันรวมทั้งสิ้นสงเคราะห์ได้ ๖๕๕ ครอบครัว

๒.๒ การจัดสรรที่ดินเพื่ออยู่อาศัย

กรมตำรวจได้เริ่มจัดสรรที่ดินอยู่อาศัยเพื่อสงเคราะห์ข้าราชการตำรวจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าราชการตำรวจชั้นผู้น้อย ให้มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๘ โดยปันเอาเงินกองกลาง รวมกับเงินกู้จากธนาคารออมสินไปลงทุนซื้อที่ดินราคาถูกในจังหวัดพระนคร แล้วจัดแยกเป็นแปลงย่อยให้ข้าราชการตำรวจซื้อโดยวิธีผ่อนชำระ เป็นงวดรายเดือนในราคาทุ่นเท่าที่ได้ดำเนินการจัดสรรไปเรียบร้อยแล้ว คือที่ดินในซอยสุทธิสาร บางซื่อ ซอยพระสุโขทัย บาง

(๗๕) สถิติตัวเลขได้จากกองปลาธิการ กรมตำรวจ

เช่น สงเคราะห์ข้าราชการตำรวจให้มีที่ดินอยู่อาศัยเป็นของตนเองประมาณ ๔,๐๒๖ ราย

ต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๐๗ กองสวัสดิการ กรมตำรวจได้เริ่มจัดสรรที่ดินอยู่อาศัยขึ้นอีก โดยมีได้นำเงินงบประมาณของกรมตำรวจมาลงทุนในการซื้อ และเนื่องจากกองสวัสดิการมีนโยบายที่จะเก็บผลประโยชน์จากการนี้สะสมเป็นทุนสวัสดิการ เพื่อสงเคราะห์ข้าราชการตำรวจในกรณีอันสมควร บริการจัดสรรที่ดินในครั้งนี้จึงเปิดให้แก่ทั้งข้าราชการตำรวจและประชาชนทั่วไป ขณะนี้มีที่ดินจัดสรรในระหว่างดำเนินการอยู่ ๒ แห่ง คือ บริเวณถนนสุขสวัสดิ์ กิโลเมตรที่ ๑๖ สมุทรปราการ เนื้อที่ ๔๐๐ ไร่ แบ่งออกเป็น ๔,๐๐๐ แปลง และบริเวณถนนติวานนท์ กิโลเมตรที่ ๒๐ นนทบุรี เนื้อที่ ๑,๐๐๐ ไร่^(๗)

๒.๓ เงินกองกลาง

เงินกองกลาง คือ เงินส่วนกลางของข้าราชการตำรวจที่รวมสะสมตั้งขึ้นไว้เพื่อหาผลประโยชน์สำหรับใช้จ่ายเป็นการแก้กูดสงเคราะห์บรรดาข้าราชการตำรวจในกรณีต่าง ๆ ที่กรมตำรวจเห็นเป็นการสมควร เงินกองกลางนี้เริ่มมีมาตั้งแต่อัน พ.ศ. ๒๔๘๖ โดยการสะสมตั้งเป็นทุนขึ้นจาก

- เงินอุทิศส่วนที่ได้รับเลื่อนชั้นเงินเดือนในรอบปีจากข้าราชการตำรวจมียศและไม่มียศผู้ซึ่งมีเงินเดือนตั้งแต่ ๓๕๐ บาทขึ้นไป
- เงินตอบแทนการงาน ซึ่งมีผู้สมัครใจมอบให้แก่กรมตำรวจโดยมิได้เจาะจงให้แก่ผู้ใด
- เงินสินบนรางวัลในการจับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมาย ซึ่งข้าราชการตำรวจมีสิทธิได้รับ แต่ได้สมัครใจแบ่งให้ หรือยกให้แก่กรมตำรวจรวมไว้สำหรับการช่วยเหลือข้าราชการตำรวจด้วยกันในคราวจำเป็น
- เงินการกุศลต่าง ๆ ซึ่งมีผู้อุทิศให้กรมตำรวจ

(๗) ประภา ธีรพันธ์, หน้า ๘๒, ๘๓

- เงินรายได้อื่น ๆ สุดแต่จะมีผู้ทูลให้ หรือหาได้ด้วยเงินทุนของเงินกองกลาง^(๓๗)
หัวหน้าแผนกบัญชี กองการเงิน เป็นเจ้าหน้าที่เงินกองกลางโดยตำแหน่ง เงินกองกลางนี้จะต้องสะสมไว้เป็นทุนสำรองคงที่ไม่ต่ำกว่าหนึ่งแสนบาท เงินเกินจากนี้ได้นำมาใช้จ่ายในกรณีจำเป็น เช่น จ่ายเป็นค่าทำศพตำรวจที่ถึงแก่กรรมในการปฏิบัติหน้าที่ จ่ายเป็นเงินรางวัลแก่ตำรวจ หรือจ่ายในกรณีอื่น ๆ ซึ่งขอเบิกเงินงบประมาณเพื่อการนั้น ๆ ไม่ได้ และในประการสำคัญที่นับว่าเป็นประโยชน์แก่ข้าราชการตำรวจมากที่สุด คือการนำเงินกองกลางให้ข้าราชการตำรวจกู้ยืมในอัตราดอกเบี้ยต่ำ

ข้าราชการตำรวจที่ประสบปัญหาเดือดร้อนและความจำเป็นที่จะต้องใช้จ่ายเงิน เช่น เพื่อการรักษาพยาบาลตนเองและครอบครัว เพื่อให้การศึกษาแก่บุตร เพื่อซื้อที่ดิน ซ่อมแซมหรือสร้างบ้าน เพื่อการสมรส อุปสมบท ชำระหนี้สิน ฯลฯ มีสิทธิที่จะขอกู้เงินกองกลางนี้ได้ ในจำนวนเงินตั้งแต่ ๒ เท่าจนถึง ๑๐ เท่าของเงินเดือน ข้าราชการตำรวจผู้เป็นสมาชิกเงินฌาปนกิจของกรมตำรวจเสียดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๑/๒ ต่อเดือน แล้วผ่อนส่งใช้เงินคืนภายในเวลาไม่เกิน ๒๐ เดือน^(๓๘)

(๓๗) ประมวลระเบียบการตำรวจภาค ๒ ประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี เล่ม ๒, หน้า ๕๖๔-๕๖๕

(๓๘) เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๗๐ - ๕๗๑

ตารางที่ ๑๑
แสดงตัวเลขเงินกึ่งกลางของกรมตำรวจ

พ.ศ. ๒๕๐๓ - ๒๕๐๘

พ.ศ.	จำนวนรายที่กู้	จำนวนเงินในกู้
๒๕๐๓	๓๓๔	๑,๖๑๔,๕๖๐ บาท
๒๕๐๔	๕๕๔	๑,๘๐๐,๐๐๐ "
๒๕๐๕	๘๕๕	๒,๔๐๐,๐๐๐ "
๒๕๐๖	๕๖๐	๒,๔๐๐,๐๐๐ "
๒๕๐๗	๕๖๐	๑,๒๐๐,๐๐๐ "
๒๕๐๘	๑,๐๖๕	๕,๓๐๐,๐๐๐ "
รวมทั้งสิ้น	๔,๘๖๘	๑๘,๗๑๔,๖๕๐ "

ที่มา : ตัวเลขสถิติจากรายงานประจำปีของกรมตำรวจ

๒.๔ ทุนกู้ยืมเพื่อจัดหาที่อยู่อาศัย

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๑ กรมตำรวจได้ริเริ่มนโยบายสงเคราะห์ข้าราชการตำรวจให้ มีที่อยู่อาศัยของตนเอง โดยกรมตำรวจได้กู้เงินจากธนาคารออมสินตั้งเป็นกองทุนวงเงิน ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ข้าราชการตำรวจผู้ซึ่งรับราชการมาแล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปี มีสิทธิกู้ยืมเงินไปจัดซื้อที่ดินเพื่อปลูกสร้างอาคารอยู่อาศัย โดยคิดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้อยู่ละ ๘ ต่อปี ระยะเวลาผ่อนส่งภายในกำหนด ๒๐ เดือน โดยให้เฉลี่ยส่งเงินต้นและดอกเบี้ยเป็นรายเดือนทุกเดือน

เงินกู้ดังกล่าวนี้ ได้กำหนดเกณฑ์จ่ายให้ผู้กู้รายหนึ่ง ๆ ไว้เป็นจำนวนยอกเงินสูงเท่ากับเงินเดือนที่ผู้ขอกู้ได้รับบวกเงินเพิ่มพิเศษ หักด้วย ๒ คูณด้วย ๒๐ และให้มีหลักทรัพย์ค้ำประกันเงินกู้ในราคาพอสมควร ในกรณีขอกู้เพื่อซื้อที่ดิน จ่ายให้กู้ได้อย่างสูง ๒๐ % ของราคาที่ดินปานกลาง ในกรณีขอกู้ปลูกสร้างอาคารที่พักอาศัยในที่ดินของตนหรือภรรยา จ่ายให้กู้ได้อย่างสูง ๘๐% ของราคาที่ดินปานกลาง และผู้กู้ต้องจำนองที่ดินพร้อมด้วยอาคารสิ่งปลูกสร้างไว้เป็นประกันเงินกู้ต่อกรมตำรวจด้วย สำหรับกรณีขอกู้ปลูกสร้างอาคารที่พักอาศัยในที่ดินของผู้อื่น จ่ายให้กู้ได้อย่างสูงไม่เกิน ๕๐% ของราคาอาคารที่ปลูกสร้าง^(๓๕)

นับแต่ได้เริ่มโครงการเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๑ จนถึง พ.ศ. ๒๕๑๐ ปรากฏว่าได้ดำเนินการช่วยเหลือข้าราชการตำรวจให้มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองไปแล้ว ๒๐๑ ราย จำนวนเงินให้กู้ทั้งสิ้น ๕,๖๕๔,๘๐๒.๐๐ บาท^(๔๐)

๒.๕ สหกรณ์กรมตำรวจ

กรมตำรวจได้จัดตั้ง "ร้านสหกรณ์กรมตำรวจ จำกัดสินไช้" เมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ ปัจจุบันตั้งอยู่ที่ถนนวิสุทธิกษัตริย์ โดยมีความมุ่งหมายเพื่อให้เป็นร้านสหกรณ์ในหมู่ข้าราชการตำรวจ ให้ข้าราชการตำรวจช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านเศรษฐกิจและการครองชีพ สมาชิกของร้านสหกรณ์ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการตำรวจ จำนวนเมื่อแรกตั้งมีสมาชิก ๑,๙๖๖ คน

(๓๕) กรมตำรวจ, ข้อบังคับที่ ๑๕/๒๕๐๑ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๐๑ เรื่อง ระเบียบการกู้เงินเพื่อจัดหาที่อยู่อาศัย (แผนกสวัสดิการ กองบัญชาการตำรวจ), หน้า ๑ - ๗

(๔๐) ประภา ธีรพันธุ์, หน้า ๕๔

ถือหุ้นทั้งหมด ๓,๕๓๔ หุ้น มูลค่าหุ้นละ ๕๐ บาท เมื่อสิ้นปี ๒๕๐๕ มีสมาชิกอยู่ ๒,๘๑๕ คน ถือหุ้นทั้งหมด ๕๓๒๒ หุ้น

ปัจจุบันสหกรณ์กรมตำรวจมีการดำเนินงานอยู่ ๔ แผนก คือ แผนกร้านค้า แผนกโรงรถ แผนกร้านอาหาร และแผนกโรงเรียนพิมพ์ดีด ซึ่งสหกรณ์กรมตำรวจได้ประกอบการเอง เนื่องจากขาดเงินทุนในการดำเนินงาน จึงให้เอกชนเข้าดำเนินการต่อ^(๘๐)

๒.๖ สหกรณ์ออมทรัพย์

เพื่อเป็นการสนับสนุนส่งเสริมการออมทรัพย์ของข้าราชการตำรวจ กองสวัสดิการกรมตำรวจ ได้ให้ความร่วมมือในการดำเนินการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ขึ้นในหมู่ข้าราชการตำรวจในจังหวัดต่าง ๆ เท่าที่ได้ดำเนินการมาแล้ว จนถึง พ.ศ. ๒๕๑๐ มีสหกรณ์ออมทรัพย์ของตำรวจอยู่ใน ๗ จังหวัด คือ ปัตตานี พัทลุง ยะลา นครนายก ชุมพร สุราษฎร์ธานี อุทัยธานี^(๘๑)

๓. บริการด้านสหธนาคาร

บริการในค่านี้นี้เท่าที่ได้จัดทำขึ้นแล้วมี ๔ อย่างคือ

๓.๑ สโมสรตำรวจ

กรมตำรวจได้เปิดสโมสรตำรวจขึ้นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๓ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญที่จะให้เป็นแหล่งปลุกฝังความสามัคคี การอุปการะช่วยเหลือซึ่งกันและกันในระหว่างบรรดาสมาชิกและข้าราชการตำรวจ และเพื่อให้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของข้าราชการตำรวจในยามว่างราชการ ปัจจุบันสโมสรกรมตำรวจตั้งอยู่ที่ถนนพระราม ๑ ปทุมวัน พระนคร

สมาชิกสโมสรตำรวจมี ๓ ประเภท คือ สมาชิกสามัญซึ่งได้แก่ข้าราชการตำรวจประจำการชั้นสัญญาบัตร สมาชิกวิสามัญได้แก่ข้าราชการตำรวจนอกประจำการชั้นสัญญาบัตร และสมาชิกกิตติมศักดิ์ได้แก่อธิบดีกรมตำรวจ รองอธิบดีกรมตำรวจโดยตำแหน่ง และบุคคลที่เห็นสมควรเชิญเป็นสมาชิก^(๘๒)

(๘๐) เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐๐ - ๑๐๑

(๘๑) เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐๕

(๘๒) ประมวลระเบียบการตำรวจ ภาค ๒ ประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดีเล่ม ๓, หน้า ๘๗๘ - ๘๘๓

ใน พ.ศ. ๒๕๐๕ มีสมาชิก ๑๒๔๓ คน

นอกจากสมาชิกสโมสรตำรวจที่เป็นของส่วนกลางแล้ว ยังมีสโมสรประจำหน่วยงาน ตำรวจหลายแห่ง เช่น สโมสรตำรวจน้ำ และสโมสรตำรวจดับเพลิง

๓.๒ ห้องสมุดตำรวจ

ห้องสมุดกลางกรมตำรวจ ปัจจุบันตั้งอยู่บริเวณที่ทำการของกรมตำรวจ ปทุมวัน ปัจจุบันมีหนังสือประมาณ ๘,๕๗๒ เล่ม เป็นหนังสือภาษาไทยและภาษาอังกฤษเป็นส่วนมาก กับมีวารสารและหนังสือพิมพ์อีกประมาณ ๑๕๓ ชื่อ หนังสือและเอกสารที่มีมาก คือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการตำรวจและเรื่อง ตำรวจควรรู้ หรือควรรู้ศึกษาเป็นแนวประกอบการปฏิบัติหน้าที่ นอกจากนี้ ยังมีห้องสมุดประจำหน่วยงานตำรวจอีกประมาณ ๓๘๒ แห่ง (๘๓)

๓.๓ การกีฬา

กรมตำรวจได้ส่งเสริมการกีฬาประเภทต่าง ๆ เช่น ฟุตบอล บาสเก็ตบอล รักบี้ฟุตบอล แบดมินตัน เทนนิส ตะกร้อ ยูโด มวยสากล ยิงปืนพก วายน้ำ และกรีฑา โดยมีแผนกกีฬา กองสวัสดิการรับผิดชอบงานด้านนี้โดยตรง เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๕ ได้สร้างสนามกีฬาของกรมตำรวจขึ้นในส่วนกลางที่บางเขน แล้วเสร็จเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๘ สำหรับในส่วนภูมิภาคยังมีได้จัดสร้างเนื่องจากขาดงบประมาณ นอกจากจะได้จัดการแข่งขันกีฬาสมัครเล่นระหว่างข้าราชการตำรวจในหน่วยต่าง ๆ เป็นประจำแล้ว ยังได้จัดการแข่งขันกีฬาบางประเภทระหว่างตำรวจกับทหารและประชาชนทั้งภายในประเทศและต่างประเทศเป็นประจำ การจัดกีฬาตำรวจคงกล่าวนี้ นอกจากจะมุ่งให้บริการด้านสันทนาการประการหนึ่งแก่ข้าราชการตำรวจ ซึ่งนอกจากผลานามัยที่จะได้รับแล้ว ยังจะได้มีโอกาสเชื่อมความสัมพันธ์อันจะเป็นประโยชน์แก่การปฏิบัติหน้าที่การงานอีกด้วย

๓.๔ สถานพักผ่อนและตากอากาศ

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๓ กรมตำรวจได้สร้างสถานพักผ่อนและตากอากาศสำหรับข้าราชการ

ราชการตำรวจขึ้นที่อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ในเนื้อที่ประมาณ ๑๐๐ ไร่ มีอาคารที่พักเป็นแบบบังกาลิ ๒๒ หลัง และแบบห้องแถว ๑๒ ห้อง จุดมุ่งหมายในการสร้างสถานพักฟื้นขึ้นนี้ ก็เพื่อให้เป็นบริการสงเคราะห์แก่ข้าราชการตำรวจที่ได้รับบาดเจ็บจากการต่อสู้กับคนร้ายหรือจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ตลอดจนบุคคลผู้ได้รับการป่วยเจ็บเพราะเหตุที่ได้ช่วยเหลือราชการตำรวจ ซึ่งประสงค์จะได้พักฟื้นร่างกายภายหลังจากการรักษาพยาบาลแล้ว พร้อมทั้งจัดบริการให้เปล่าทั้งค่าพาหนะเดินทางไปกลับและค่าอาหาร

สำหรับข้าราชการตำรวจทั่วไปจะเข้าพักในสถานพักฟื้นนี้ก็ได้โดยเสียค่าที่พักครึ่งราคา นอกจากนั้นยังเปิดให้ประชาชนได้เข้าพักตากอากาศ เพื่อเป็นรายได้ทางหนึ่งสะสมเป็นทุนสวัสดิการ (๔๔)

๔. บริการด้านความมั่นคง

เมื่อข้าราชการตำรวจได้รับอันตรายหรือเจ็บป่วยเพราะเหตุปฏิบัติราชการในหน้าที่หรือเนื่องจากต้องไปปฏิบัติราชการนอกสถานที่ตั้ง หรือถูกประทุษร้ายเพราะเหตุกระทำตามหน้าที่ จะได้รับการรักษาพยาบาล การอนุญาตให้ลาหยุดราชการเพื่อรักษาตัวโดยได้รับเงินเดือนเต็ม บำนาญพิเศษในกรณีทุพพลภาพ หรือพิการและต้องออกจากราชการ เงินตอบแทนเป็นรางวัลตามจำนวนที่อธิบดีกรมตำรวจจะพิจารณาเห็นสมควร และการพิจารณาบำเหน็จความชอบประจำปีเป็นกรณีพิเศษตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ในกรณีที่ข้าราชการตำรวจเสียชีวิตเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการจะได้รับการสงเคราะห์พิเศษ คือ ทายาทได้บำเหน็จตกทอด ได้รับเงินค่าปลงศพ ได้เงินช่วยเหลือ เงินเดือนพิเศษ ได้รางวัลสรียาภรณ์พิเศษ และบุตรจะได้คะแนนเพิ่มพิเศษในการสอบคัดเลือกเข้าเป็นนักเรียนตำรวจ

นอกจากนั้น กรมตำรวจยังได้ริเริ่มจัดบริการในรูปที่เกี่ยวกับการเงินอีก ๒ ประการ เพื่อเป็นการสงเคราะห์ข้าราชการตำรวจ และเพื่อให้เป็นหลักประกันสวัสดิภาพของทายาทและ

(๔๕) กรมตำรวจ, ข้อบังคับที่ ๑/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๐๓ เรื่องระเบียบการสถานพักฟื้นของกรมตำรวจ (แผนกสวัสดิการ กองบัญชาการจเรตำรวจ), และข้อบังคับที่ ๕/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๐๓ แก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับที่ ๑/๒๕๐๓ (แผนกสงเคราะห์ กองสวัสดิการ)

ครอบครัวตำรวจตามสมควรอีกด้วย ทั้งนี้

๔.๑ เงินตอบแทนในการปราบปรามโจรผู้ร้าย

กรมตำรวจได้เริ่มจัดขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๓ เพื่อเป็นรางวัลตอบแทนการเสียสละของข้าราชการตำรวจผู้ได้ปฏิบัติหน้าที่ราชการเสี่ยงอันตรายจนได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต โดยจ่ายจากเงินมูลนิธิของกรมตำรวจ ตามกำหนดจำนวนเงินและหลักเกณฑ์ดังนี้

(๑) ผู้ที่ฝ่าอันตรายเข้าทำการปราบปรามจนถึงแก่ชีวิต กรมตำรวจจะพิจารณาจ่ายให้ตามที่เห็นสมควรเป็นราย ๆ ไป

(๒) ผู้ที่ฝ่าอันตรายจนได้รับบาดเจ็บสาหัส

ชั้นสัญญาบัตร จ่ายให้ ๑,๐๐๐ บาท

ชั้นประทวน " ๘๐๐ "

ชั้นลูกแถว " ๕๐๐ "

(๓) ผู้ที่ฝ่าอันตรายได้รับบาดเจ็บไม่ถึงสาหัส

ชั้นสัญญาบัตร จ่ายให้ ๘๐๐ บาท

ชั้นประทวน " ๖๐๐ "

ชั้นลูกแถว " ๕๐๐ "

(๔) ผู้ที่ฝ่าอันตรายที่ไม่ได้รับบาดเจ็บสาหัส

ชั้นสัญญาบัตร จ่ายให้ ๖๐๐ บาท

ชั้นประทวน " ๔๘๐ "

ชั้นลูกแถว " ๓๐๐ "(๔๕)

๔.๒ เงินตอบแทนกิจกรรมตำรวจ

เงินตอบแทนกิจกรรมตำรวจ คือ เงินที่ข้าราชการตำรวจสมัครใจออกอุทิศเป็นการ

(๔๕) ประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดีภาค ๒ เล่ม ๒, หน้า ๕๑๕ - ๕๑๖

บุคคล สำหรับช่วยเหลือเกื้อกูลกันในบรรดาข้าราชการสังกัดกรมตำรวจในเมื่อถึงแก่กรรม กรม
ตำรวจได้จัดให้มีเงินฌาปนกิจสงเคราะห์มานานแล้ว แต่ไม่เป็นการบังคับสมัคร ต่อมากรมตำรวจ
เห็นว่า เมื่อข้าราชการตำรวจถึงแก่กรรมไปแล้ว ควรที่จะได้มีเงินฌาปนกิจศพเพื่อจัดการฌาปนกิจ
ให้สมเกียรติและฐานะ อีกทั้งเพื่อเป็นการช่วยเหลือทายาทของผู้ตายให้ได้ใช้ประโยชน์จากเงิน
ก้อนนี้ด้วย จึงได้วางระเบียบการปฏิบัติในชั้นใหม่เรียกว่า "ระเบียบเงินฌาปนกิจกรมตำรวจ"
และบังคับให้ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร หรือข้าราชการตำรวจที่ไม่มียศชั้นจัตวาขึ้นไป เป็นสมาชิก
ฌาปนกิจของกรมตำรวจทุกคนภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่เข้ารับราชการ หรือโอนมาจากกระทรวง
ทบวงกรมอื่น ส่วนข้าราชการตำรวจยศต่ำกว่านั้นไม่บังคับ

สมาชิกฌาปนกิจตำรวจมี ๒ ประเภท

ประเภทที่ ๑ ได้แก่เจ้าสิบตำรวจขึ้นไป หรือข้าราชการตำรวจที่ไม่มียศชั้นจัตวาอันดับ
พิเศษขึ้นไป แบ่งเป็น

ก. สมาชิกสามัญ จ่ายค่าสมัครเข้าเป็นสมาชิกครั้งแรก ๓๐ บาท และต้อง

ชำระเงินค่าบำรุงเมื่อสมาชิกถึงแก่กรรมทุกราย รายละ ๓ บาท

ข. สมาชิกวิสามัญ จ่ายเงินค่าบำรุงครั้งเดียวเมื่อเข้าเป็นสมาชิก ๓,๐๐๐ บาท

ค. สมาชิกอุปการะ จ่ายเงินค่าบำรุงครั้งเดียวเมื่อเข้าเป็นสมาชิก ๔,๐๐๐ บาท

ประเภทที่ ๒ ได้แก่สิบตำรวจเอกลงมา หรือข้าราชการตำรวจที่ไม่มียศชั้นจัตวาอันดับ

๓ ลงมามีสมาชิกสามัญประเภทเดียว จ่ายค่าสมัครเข้าเป็นสมาชิก ๑๐ บาท กับต้องชำระเงินค่า
บำรุงเมื่อสมาชิกถึงแก่กรรมรายละ ๑ บาท

เงินฌาปนกิจนี้มีใช้เงินส่วนมรดกของสมาชิกผู้ถึงแก่กรรม ฉะนั้นกรมตำรวจจะจ่ายเงิน
ให้แก่บุคคลที่สมาชิกผู้ถึงแก่กรรมได้ระบุนามไว้ในใบสมัครให้เป็นผู้รับเงินฌาปนกิจเท่านั้น (๔๖)

(๔๖) ประมวลระเบียบการตำรวจภาค ๒ ประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี
เล่ม ๒, หน้า ๕๓๓ - ๕๔๑

ตารางที่ ๑๒

จำนวนสมาชิกอาสาสมัครกรรมากร และจ่ายเงินสงเคราะห์

พ.ศ. ๒๕๐๓ - ๒๕๐๕

พ.ศ.	สมาชิกประเภท ๑			สมาชิกประเภท ๒			หมายเหตุ
	ทั้งหมด (คน)	ตาย (คน)	จ่ายเงินสงเคราะห์ (บาท)	ทั้งหมด (คน)	ตาย (คน)	เงินจ่ายสงเคราะห์ (บาท)	
๒๕๐๓	๖๖๘๒	๑๕	๑๖๘,๕๕๕	๑๒,๘๖๔	๓๒	๒๐๘,๒๓๖	ยอดรวม เมื่อสิ้นปี
๒๕๐๔	๓๓๕๐	๕๕	๖๓๐,๓๕๓	๑๓,๐๘๒	๓๕	๓๖๕,๔๓๕	
๒๕๐๕	๕๕๐๐	๓๐	๑,๐๒๐,๐๐๐	๑๖,๐๒๓	๑๑๐	๑,๕๕๐,๐๐๐	
๒๕๐๖	๕๕๘๒	๖๐	๘๕๓,๔๑๒	๑๖,๒๓๖	๑๑๕	๑,๕๘๓,๓๕๓	
๒๕๐๗	๕๑๕๐	๖๑	๘๓๖,๘๕๕	๑๖,๕๓๓	๑๑๕	๑,๖๓๓,๘๕๑	
๒๕๐๘	๕๕๓๑	๕๓	๑,๐๑๐,๕๕๕	๑๘,๓๕๒	๒๓๓	๑,๘๘๓,๑๒๖	
๒๕๐๙	๕๕๒๓	๓๕	๑,๐๕๒,๖๒๐	๒๑,๐๒๒	๑๓๑	๑,๘๒๓,๕๐๓	

ที่มา : สถิติตัวเลขจากแผนกสงเคราะห์ กองสวัสดิการ กรมตำรวจ

๕. บริการด้านอื่น ๆ

๕.๑ การช่วยเหลือการศึกษาของบุตรตำรวจ

กรมตำรวจได้วางแผนนโยบายในการให้ความช่วยเหลือบุตรธิดาของข้าราชการ ตำรวจในเรื่องการศึกษาไว้หลายประการ กล่าวคือ จัดให้บุตรธิดาของข้าราชการตำรวจที่เสียชีวิต ผู้ซึ่งขาดผู้อุปการะให้ได้เข้าศึกษาเล่าเรียนหรือศึกษาต่อไปตามสมควร จัดหาทุนให้บุตรตำรวจที่ เล่าเรียนดี แต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ จัดหาที่พักอาศัย ตลอดจนจัดหาสถานศึกษาให้โดยติดต่อขอความร่วมมือไปยังสถาบันการศึกษาหลายแห่ง

ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๐ เป็นต้นมา กรมตำรวจได้เป็นเจ้าของค่าเงินกิจการโรงเรียน สันติราษฎร์บำรุง และโรงเรียนสตรีสันติราษฎร์บำรุง บุตรข้าราชการตำรวจมีสิทธิเข้ารับการ ศึกษาในโรงเรียนดังกล่าวก่อนบุตรของบุคคลทั่วไป และคิดค่าเล่าเรียนตามอัตราและระเบียบการ ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้สำหรับโรงเรียนราษฎร์ ส่วนบุตรตำรวจที่เป็นกำพร้า ขาดผู้อุปการะ และขาดแคลนทุนทรัพย์ในการเล่าเรียนนั้น ถ้าสมัครใจจะเรียนในโรงเรียนทั้งสองแห่งนี้ ก็จะได้ รับการพิจารณาให้การสงเคราะห์เป็นกรณีพิเศษด้วย (๘๗)

ตารางที่ ๑๓

เปรียบเทียบการรับบุตรบุคคลทั่วไปกับบุตรข้าราชการตำรวจเข้าเรียน
ในโรงเรียนสันติราษฎร์บำรุง ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๐๖-๒๕๐๘

พ.ศ.	จำนวนรับเข้าเรียน(คน)		จำนวนเปรียบเทียบ(คน)		หมายเหตุ
	บุตรบุคคลทั่วไป	บุตรตำรวจ	นักเรียนทั้งหมด	บุตรตำรวจ	
๒๕๐๖	๖๔๔	๑๕๐	๒๕๒๕	๕๕๔	นักเรียนชาย ทั้งหมด
๒๕๐๗	๖๔๑	๑๕๐	๒๖๔๘	๖๖๘	
๒๕๐๘	๕๔๗	๑๓๐	๒๔๘๕	๖๕๘	

ที่มา : สถิติตัวเลขจากรายงานประจำปีของกรมตำรวจ.

ตารางที่ ๑๔

เปรียบเทียบการรับบุตรบุคคลทั่วไปกับบุตรข้าราชการตำรวจเข้าเรียน
ในโรงเรียนสตรีสันติราษฎร์บำรุง ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๐๖ - ๒๕๐๘

พ.ศ.	จำนวนรับเข้าเรียน(คน)		จำนวนเปรียบเทียบ(คน)		หมายเหตุ
	บุตรบุคคลทั่วไป	บุตรตำรวจ	นักเรียนทั้งหมด	บุตรตำรวจ	
๒๕๐๖	๗๔๕	๑๖๘	๑๕๐๔	๕๖๔	นักเรียนหญิง ทั้งหมด
๒๕๐๗	๖๕๘	๑๔๕	๒๐๘๗	๕๕๑	
๒๕๐๘	๕๕๕	๕๕	๒๐๕๐	๕๗๖	

ที่มา : สถิติตัวเลขจากรายงานประจำปีของกรมตำรวจ

๕.๒ มูลนิธิสงเคราะห์ข้าราชการตำรวจและครอบครัว

กรมตำรวจได้จัดตั้ง "มูลนิธิสงเคราะห์ข้าราชการตำรวจและครอบครัว" ขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๙ เพื่อดำเนินการให้การสงเคราะห์แก่บรรดาข้าราชการตำรวจที่ได้กระทำคุณงามความดี ในหน้าที่ราชการ หรือทุพพลภาพ หรือเสียชีวิตในหน้าที่ราชการ รวมทั้งสงเคราะห์ครอบครัวของข้าราชการตำรวจที่ได้ประสบภัยหรือความทุกข์ยาก เมื่อแรกก่อตั้งมูลนิธินี้มีทรัพย์สินซึ่งเป็นทุนประเดิม จากการบริจาคของ พล.ต.อ. เภา ศรียานนท์ ๕๐๐,๐๐๐ บาท พ.ต.อ. พันธุ์ศักดิ์ วิเศษภักดิ์ และ ข้าราชการตำรวจ กองกำกับการ ๒ กองปราบปรามให้ ๑๐๐,๐๐๐ บาท และเงินที่รับโอนมาจากเงิน ทุนพิทักษ์สันติราษฎร ซึ่งพระยาพิพัฒน์ชนากการ เป็นประธานดำเนินการอยู่ก่อน ๑๕,๕๖๖.๓๕ บาท นอกจากนี้มูลนิธิฯ ยังมีทรัพย์สินเป็นรายได้จาก

- เงินอุดหนุนจากรัฐบาล
- ข้าราชการตำรวจทุกประเภทได้รับเงินเดือนในอัตราตั้งแต่เดือนละ ๔๕๐ บาท ขึ้นไป บริจาคเงินเดือนที่หักเงินสะสมออกแล้วให้ปีละ ๑ วัน ภายในเดือน กรกฎาคมของทุกปี
- สิ่งของขวัญ เงินรางวัล หรือเงินรายได้ส่วนบุคคลให้
- รับจากผู้บริจาคทั่วไป
- ได้จากผลประโยชน์ต่าง ๆ (๕๕)

มูลนิธินี้ดำเนินการในรูปของคณะกรรมการ คณะกรรมการดำเนินการมี ๕ นาย ประกอบด้วย

อธิบดีกรมตำรวจ	ประธานกรรมการ
จเรตำรวจ	รองประธานกรรมการ
หัวหน้ากองการเงิน กรมตำรวจ	เหรัญญิก
เลขานุการกรมตำรวจ	กรรมการและเลขานุการ

(๕๕) ประมวลระเบียบการตำรวจภาค ๒ ประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี เล่ม ๒, หน้า ๕๖๘

ผู้แทนกองบัญชาการตำรวจนครบาล ๑ นาย	กรรมการ
ผู้แทนกองบัญชาการตำรวจภูธร ๑ นาย	กรรมการ
ผู้แทนกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง ๑ นาย	กรรมการ
ผู้แทนกองบัญชาการการศึกษา ๑ นาย	กรรมการ
ผู้แทนกองคดี กรมตำรวจ ๑ นาย	กรรมการและที่ปรึกษา

การสงเคราะห์ให้แก่บุคคลต่อไปนี้

- (๑) ทายาทโดยชอบธรรมและภริยา ตลอดจนผู้อุปการะของผู้เสียชีวิตเนื่องจากปฏิบัติหน้าที่ราชการ
- (๒) ผู้ที่ออกจากราชการ เพราะทุพพลภาพเนื่องจากปฏิบัติหน้าที่ราชการ
- (๓) ผู้ได้รับการชมเชยการปฏิบัติหน้าที่ราชการตามมติของ อ.ก.พ. กรมตำรวจ และคณะกรรมการเห็นสมควรที่จะสงเคราะห์
- (๔) ผู้ประสพภัยธรรมชาติ หรือภัยพิบัติใด ๆ ซึ่งคณะกรรมการเห็นสมควรให้การสงเคราะห์

วิธีการสงเคราะห์ มี

- (๑) ให้เงิน
- (๒) สร้างบ้านพักให้เป็นกรรมสิทธิ์
- (๓) จัดหาที่พักอาศัยชั่วคราวให้
- (๔) ให้การศึกษาแก่บุตร

ซึ่งทั้งนี้ คณะกรรมการอาจจะเลือกวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายวิธีสลับแต่จะ

พิจารณาเห็นสมควร

ในส่วนของการสงเคราะห์โดยให้เงินนั้น คณะกรรมการดำเนินงานได้มีมติกำหนดเกณฑ์

จำนวนเงินที่จะจ่ายสงเคราะห์ไว้ดังนี้

- ใ้บุคคลตาม (๑)
 - ไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท สำหรับชั้นประทวนลงไปหรือเทียบเท่า
 - ไม่เกิน ๘,๐๐๐ บาท สำหรับชั้นสัญญาบัตร หรือเทียบเท่า
- ใ้บุคคลตาม (๒)
 - ไม่เกิน ๓,๐๐๐ บาท สำหรับชั้นประทวนลงไปหรือเทียบเท่า
 - ไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท สำหรับชั้นสัญญาบัตรหรือเทียบเท่า
- ใ้บุคคลผู้ได้รับบาดเจ็บสำหรับเนื่องในการปฏิบัติราชการ
 - ไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท สำหรับชั้นประทวนลงไปหรือเทียบเท่า
 - ไม่เกิน ๑,๕๐๐ บาท สำหรับชั้นสัญญาบัตร หรือเทียบเท่า
- ใ้บุคคลตาม (๓)
 - ไม่เกิน ๕๐๐ บาท สำหรับชั้นประทวนลงไปหรือเทียบเท่า
 - ไม่เกิน ๘๐๐ บาท สำหรับชั้นสัญญาบัตรหรือเทียบเท่า
- ใ้บุคคลตาม (๔)
 - ไม่เกิน ๕๐๐ บาท สำหรับชั้นประทวนลงไปหรือเทียบเท่า
 - ไม่เกิน ๘๐๐ บาท สำหรับชั้นสัญญาบัตรหรือเทียบเท่า^(๕๕)

(๕๕) กรมตำรวจ, ข้อบังคับมูลนิธิสงเคราะห์ข้าราชการตำรวจและครอบครัว (พระนคร : โรงพิมพ์ตำรวจ, ๒๕๐๑), หน้า ๑๒ - ๒๐.

ตารางที่ ๑๕

การให้เงินสงเคราะห์จากกองทุนมูลนิธิ แก่ข้าราชการตำรวจและทายาทของ
ข้าราชการที่เสียชีวิต ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๓-๒๕๐๘

พ.ศ.	จำนวนราย	จำนวนเงิน (บาท)
๒๕๐๓	๑๖๑	๓๕๑,๓๓๓
๒๕๐๔	๒๖	๑๗๑,๕๐๐
๒๕๐๕	๒๒๕	๓๕๖,๑๕๐
๒๕๐๖	๑๓๘	๕๕๕,๒๐๐
๒๕๐๗	๘๕	๒๓๒,๕๒๒
๒๕๐๘	๑๓๘	๓๐๕,๐๐๐
รวม	๗๗๓	๑,๙๖๖,๐๐๕

ที่มา : สถิติตัวเลขจากรายงานประจำปีของกรมตำรวจ

๔.๓ การประกอบพิธีฌาปนกิจศพ

เมื่อข้าราชการตำรวจเสียชีวิตในขณะปฏิบัติหน้าที่ราชการ กรมตำรวจรับเป็นเจ้าของภาพจัดการฌาปนกิจศพให้ โดยจะรวมทำเป็นคราว ๆ ไป หรือแยกทำเป็นราย ๆ สุดแต่ความสะดวกและเหมาะสม เท่าที่เป็นมาแล้ว กรมตำรวจได้ประกอบพิธีฌาปนกิจศพข้าราชการตำรวจที่เสียชีวิตในหน้าที่ซึ่งสังกัดอยู่ในหน่วยที่ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดพระนครและนครปฐมที่วัดโสมนัสวิหาร แต่สำหรับผู้เสียชีวิตซึ่งสังกัดอยู่ในหน่วยที่ตั้งในจังหวัดอื่น ผู้บังคับบัญชาตำรวจในจังหวัดนั้น ๆ เป็นผู้ติดต่อกับผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอเจ้าของท้องที่เพื่อจัดการศพให้เป็นการสมเกียรติเท่าที่จะสามารถปฏิบัติได้อันึ่ง กรมตำรวจได้รับเป็นเจ้าของภาพจัดการฌาปนกิจศพข้าราชการตำรวจที่มีได้เสียชีวิตในหน้าที่ราชการรายที่เห็นเป็นการสมควรด้วย

อนึ่งกรมตำรวจได้มีการประกอบพิธีบรรจุอัฐิและจารึกชื่อข้าราชการตำรวจที่เสียชีวิตเนื่องในการปฏิบัติราชการที่มีการต่อสู้ เสียอันตราย หรือเป็นตัวอย่างที่ดีไว้ในอนุสาวรีย์ของกรมตำรวจ ข้างหน้าตึกกรมตำรวจ เป็นประจำทุก ๆ ปีในวันที่ ๑๓ ตุลาคม^(๕๖)

เท่าที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดจะเห็นว่า นอกจากข้าราชการตำรวจจะได้รับบริการสวัสดิการและการช่วยเหลือสงเคราะห์ซึ่งข้าราชการฝ่ายอื่นได้รับความที่มีบัญญัติไว้ในกฎหมายและระเบียบการต่าง ๆ แล้ว กรมตำรวจยังได้พยายามช่วยเหลือสงเคราะห์ข้าราชการตำรวจและครอบครัวตามความจำเป็นหลายด้าน ทั้งการสงเคราะห์ในทางการเงินและการสงเคราะห์ทางค่าแบริกร นับว่าเป็นนโยบายที่จะให้ความมั่นคงและบำรุงขวัญกำลังใจแก่ข้าราชการตำรวจ อันจะเป็นผลสะท้อนให้งานราชการตำรวจบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

(๕๖) ประมวลระเบียบการตำรวจภาค ๒ ประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดีเล่ม ๑, หน้า ๒๕๕ - ๒๕๖

๗. การออกจากราชการ
(Retirement)

ระบบการให้บำเหน็จบำนาญเป็นการตอบแทนแก่ผู้ที่ออกจากงานหลังจากได้ปฏิบัติงานมานาน หรือด้วยเหตุจำเป็นอื่น ๆ นั้น เป็นสิ่งที่มีขึ้นไม่นานมานี้ ถึงกระนั้นก็ตาม แนวความคิดในการให้บำเหน็จบำนาญก็เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า เป็นส่วนสำคัญประการหนึ่งที่จะขาดเสียมิได้ในการบริหารงานบุคคล ทั้งในวงราชการและอุตสาหกรรม การบำเหน็จบำนาญเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นประโยชน์ทั้งฝ่ายลูกจ้างและฝ่ายนายจ้าง ทางฝ่ายลูกจ้างก็จะได้มีหลักประกันในเมื่อตนออกจากงานในวัยชรา หรือต้องออกจากงานเนื่องจากความไม่แน่นอนอื่น ๆ เช่น สุขภาพหรือถึงแก่กรรม และยังเป็น การเปิดโอกาสให้ผู้ทำงานมานานได้ลาออกจากงานโดยได้รับบำเหน็จบำนาญ เพื่อนำไปเริ่มต้นชีวิตใหม่ สำหรับค่านายจ้างนั้น การให้บำเหน็จบำนาญจะเป็นเครื่องช่วยเพิ่มพูนกำลังใจของลูกจ้างในการทำงาน ทั้งยังช่วยจูงใจให้ผู้นั้นทำงานอยู่ในหน่วยงานนั้นตลอดไปด้วย^(๕๑)

ข้าราชการตำรวจ ซึ่งเป็นข้าราชการพลเรือนประเภทหนึ่งออกจากราชการเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) ให้ออก
- (๔) ปลดออก
- (๕) ไล่ออก^(๕๒)

การตายนั้นเป็นเหตุให้ผู้ตายพ้นจากความเป็นข้าราชการโดยเด็ดขาดตามสภาพ การลาออกนั้น ถ้าข้าราชการตำรวจผู้ใดประสงค์จะลาออกจากราชการก็ย่อมทำได้โดยยื่นหนังสือลาออกต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น อำนวยในการอนุญาตให้ข้าราชการตำรวจลาออกจากราชการนั้น อธิบดีกรมตำรวจอาจมอบหมายให้รองอธิบดีกรมตำรวจสั่งอนุญาตให้ข้าราชการตำรวจตั้งแต่เจ้าสิบตำรวจลง

(๕๑) International City Managers' Association, Inc., หน้า ๑๓๐ - ๑๓๑ และ O. Glenn Stahl, หน้า ๔๒

(๕๒) "พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๗" ราชกิจจานุเบกษา, (ฉบับพิเศษ), เล่ม ๓๑ ตอนที่ ๑๓, ๑๕ มีนาคม ๒๕๓๗, มาตรา ๓๔

มาลาออก และผู้มีอำนาจการตำรวจหรือตำแหน่งเทียบเท่า มีอำนาจสั่งอนุญาตให้ข้าราชการตำรวจตั้ง แต่สืบตำรวจเอกลงมาลาออกได้ทุกหน่วยในบังคับบัญชา^(๕๓) ส่วนกรณีการให้ออก ปลดออก และไล่ออกจากราชการตำรวจนั้น ปรากฏรายละเอียดในเรื่องวินัยและการลงทัณฑ์ที่ใกล้กล่าวแล้ว

ในกรณีที่ข้าราชการตำรวจออกจากราชการเมื่อตาย ลาออก หรือให้ออก ข้าราชการตำรวจผู้นั้น หรือครอบครัวจะได้รับบำเหน็จบำนาญ แต่ถ้าข้าราชการตำรวจออกจากราชการโดยถูกไล่ออก หรือปลดออกเพราะมีความผิด ข้าราชการผู้นั้นไม่มีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญ^(๕๔)

๑. ประเภทของบำเหน็จบำนาญ

ระบบบำเหน็จบำนาญข้าราชการตำรวจอาจแยกออกได้เป็น ๓ ประเภท คือ

- ๑. บำเหน็จบำนาญปกติ
- ๒. บำเหน็จบำนาญพิเศษ
- ๓. บำเหน็จตกทอด

๑.๑ บำเหน็จบำนาญปกติ

ข้าราชการตำรวจที่ออกจากราชการโดยไม่มี ความผิดด้วยเหตุประการใดประการหนึ่งดังต่อไปนี้ มีสิทธิได้รับบำเหน็จหรือบำนาญตามแต่จะเลือก คือ

(๑) เหตุทดแทน คือ บำเหน็จบำนาญที่ให้แก่ข้าราชการตำรวจซึ่งออกจากราชการประจำการ เพราะเลิกหรือยุบตำแหน่ง หรือมีคำสั่งให้ออกโดยไม่มี ความผิด

(๒) เหตุทุพพลภาพ คือ บำเหน็จบำนาญที่ให้แก่ข้าราชการตำรวจผู้ป่วยเจ็บทุพพลภาพ ซึ่งแพทย์ที่ทางราชการรับรอง ได้ตรวจและแสดงความเห็นว่าไม่สามารถที่จะรับราชการในตำแหน่งหน้าที่ซึ่งปฏิบัติอยู่นั้นต่อไป

(๓) เหตุสูงอายุ คือ บำเหน็จบำนาญที่ให้แก่ข้าราชการผู้มีอายุครบ ๖๐ ปี

(๕๓) ประมวลระเบียบการตำรวจภาค ๒ ประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดีเล่ม ๑, หน้า ๓๓๓, ๓๔๔ และ ๓๔๖

(๕๔) "พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พุทธศักราช ๒๔๕๔" ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๒๕ ตอนที่ ๒๔, ๑๑ เมษายน ๒๔๕๔ มาตรา ๔

บริบูรณ์แล้ว หรือข้าราชการตำรวจซึ่งมีอายุครบ ๕๐ ปีบริบูรณ์ประสงค์จะลาออกจากราชการเพื่อ
ขอรับบำเหน็จบำนาญสูงอายุก็ได้

(๔) เหตุรับราชการนาน คือ บำเหน็จบำนาญที่ให้แก่ข้าราชการตำรวจซึ่งรับ
ราชการมาครบ ๓๐ ปี หรือยังไม่ครบ ๓๐ ปี แต่ผู้บังคับบัญชาพิจารณาเห็นว่า เป็นผู้หย่อนความสามารถ
ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน อาทิเช่น เป็นผู้กระทำผิดต่อพระราชบัญญัติวินัยตำรวจ
ถูกผู้บังคับบัญชารู้อกล่าวตักเตือนและลงโทษเสมอที่ไม่ดีขึ้น หรือมีสุขภาพไม่สมบูรณ์ไม่เหมาะสมแก่การ
เป็นตำรวจ หรือเกียจคร้านไม่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการ (๕๕)

นอกจากสิทธิที่จะได้รับบำเหน็จบำนาญดังกล่าวข้างต้น ๔ ประการแล้ว ข้าราชการ
ตำรวจที่รับราชการมาไม่น้อยกว่า ๑ ปี แต่ไม่เกิน ๑๐ ปี เมื่อออกจากราชการโดยไม่มีความคิด
จะได้รับบำเหน็จ แต่ได้รับราชการมาตั้งแต่ ๑๐ ปีขึ้นไป มีสิทธิได้รับบำนาญ หรือจะขอเปลี่ยนเป็น
บำเหน็จก็ได้ (๕๖)

วิธีการคำนวณบำเหน็จปกติมีหลักดังนี้ (๕๗)

บำเหน็จ คือ เงินตอบแทนความชอบที่ได้รับราชการมา ซึ่งจ่ายครั้งเดียว วิธีการ
คำนวณบำเหน็จนั้น ให้ใช้เงินเดือน ๆ สุกท้าย คูณด้วยจำนวนปีที่รับราชการ เช่น ร.ต.อ. ก.
เงินเดือน ๑,๕๐๐ บาท ออกจากราชการเนื่องจากครบเกษียณอายุ รับราชการมา ๓๐ ปี จะได้รับ
บำเหน็จ ๑,๕๐๐ คูณด้วย ๓๐ = ๔๕,๐๐๐ บาท

บำนาญ คือ เงินตอบแทนความชอบที่รับราชการมา ซึ่งจ่ายเป็นรายเดือน วิธีการ
คำนวณบำนาญนั้น ให้แบ่งเงินเดือน ๆ สุกท้ายเป็น ๕๐ ส่วน แล้วคูณด้วยจำนวนปีที่รับราชการมา ดัง
ตัวอย่าง ร.ต.อ. ก. จะได้รับบำนาญ $\frac{๑,๕๐๐}{๕๐}$ คูณด้วย ๓๐ = ๙๐๐ บาท

(๕๕) เรื่องเดียวกัน, มาตรา ๕ - ๑๔ และประมวลระเบียบการตำรวจภาค ๒ ประมวล
ระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี เล่ม ๑, หน้า ๓๕๕

(๕๖) เรื่องเดียวกัน, มาตรา ๔, ๑๕ และ ๑๖

(๕๗) เรื่องเดียวกัน, มาตรา ๔, ๓๑ และ ๓๒

๑.๒ บำเหน็จบำนาญพิเศษ

ข้าราชการตำรวจผู้ใดได้รับอันตรายจนพิการเสียแขนหรือขา หูหนวกทั้งสองข้าง ตาบอด หรือได้รับการป่วยเจ็บ ซึ่งแพทย์ที่ทางราชการรับรอง ได้ตรวจแล้วว่าทุพพลภาพจนไม่สามารถจะรับราชการต่อไปได้อีก ซึ่งทั้งนี้เกิดเพราะเหตุปฏิบัติราชการในหน้าที่ หรือถูกประทุษร้าย เพราะเหตุกระทำการตามหน้าที่ ข้าราชการตำรวจผู้นั้นจะได้รับบำนาญพิเศษนอกเหนือจากบำเหน็จบำนาญปกติ ซึ่งการคำนวณบำเหน็จบำนาญพิเศษนี้ เจ้ากระทรวงจะเป็นผู้กำหนดตามสมควรแก่เหตุการณ์ ประกอบกับความพิการและทุพพลภาพของข้าราชการผู้นั้น^(๔๔)

และถ้าผู้ได้รับอันตรายดังกล่าวข้างต้นถึงแก่กรรมด้วยเหตุนั้นโดยที่ยังไม่ได้รับบำนาญพิเศษ ทายาทผู้มีสิทธิจะได้รับบำนาญพิเศษตามเกณฑ์ดังนี้

- (๑) บุตรที่อายุไม่เกิน ๒๐ ปีบริบูรณ์ เว้นแต่ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ และมีอายุไม่เกิน ๒๕ ปีบริบูรณ์ ได้รับ ๒ ส่วน
- (๒) ภริยา ได้รับตลอดชีวิต เว้นแต่จะทำการสมรสใหม่ ได้รับ ๑ ส่วน
- (๓) บิดามารดา ได้รับ ๑ ส่วนตลอดชีวิต^(๔๕)

๑.๓ บำเหน็จตกทอด

ข้าราชการตำรวจตายในระหว่างรับราชการ ถ้าความตายมิได้เกิดจากการประพฤติก้าวอย่างร้ายแรงของตนเอง ก็ให้จ่ายบำเหน็จตกทอดแก่ทายาทผู้มีสิทธิ เป็นจำนวนเท่ากับเงินเดือน ๆ สุกท้าย คูณด้วยจำนวนปีที่รับราชการ

สำหรับข้าราชการตำรวจที่ออกรับบำเหน็จบำนาญปกติ หรือบำเหน็จบำนาญพิเศษถึงแก่กรรม ทายาทของผู้นั้นจะได้รับบำเหน็จตกทอด เป็นจำนวนเงิน ๓๐ เท่าของบำนาญรายเดือนที่ข้าราชการผู้นั้นได้รับอยู่^(๑๐๐) เช่น ร.ต.อ. ก. ครบเกษียณอายุออกรับบำนาญเดือนละ ๔๕๐ บาท ถ้า ร.ต.อ. ก. ถึงแก่กรรม ทายาทจะได้รับบำเหน็จ ๔๕๐ คูณด้วย ๓๐ = ๒๕,๒๐๐ บาท

(๔๔) เรื่องเดียวกัน, มาตรา ๓๖, ๓๗ และมาตรา ๓๘

(๔๕) เรื่องเดียวกัน, มาตรา ๔๑, ๔๔ และมาตรา ๔๕

(๑๐๐) เรื่องเดียวกัน, มาตรา ๑๑, ๔๕ และมาตรา ๔๘

๒. เงินสะสม

นอกจากข้าราชการตำรวจที่ออกจากราชการโดยไม่มีความผิด จะได้รับบำเหน็จบำนาญด้วยเหตุประการใดประการหนึ่งดังกล่าวข้างต้นแล้ว คณะรัฐมนตรียังได้วางระเบียบ"เงินสะสม" โดยหักเงินเดือนข้าราชการไว้เป็นเงินสะสมในอัตราร้อยละ ๔ ของเงินเดือนที่ได้รับจริงแต่ละเดือน และเมื่อข้าราชการออกจากราชการด้วยเหตุใดก็ตาม จะได้รับเงินสะสมพร้อมทั้งดอกเบี้ยในกรณีที่ข้าราชการผู้นั้นตาย ทางราชการจะจ่ายเงินสะสมพร้อมทั้งดอกเบี้ยให้แก่ผู้มีสิทธิรับมรดกโดยชอบด้วยกฎหมาย(๑๐๑)

๓. การขอรับเงินบำเหน็จบำนาญ

การขอรับเงินบำเหน็จบำนาญ และเงินสะสมของข้าราชการตำรวจนั้น ให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ออกจากราชการ หรือตาย หรือสาปสูญ แล้วแต่กรณี ซึ่งมีสิทธิได้รับเงินบำเหน็จบำนาญ ในส่วนกลางคือหัวหน้าสถานีที่มียศตั้งแต่ร้อยตำรวจตรีขึ้นไป สารวัตรใหญ่หรือเทียบเท่าขึ้นไป หน่วยที่ขึ้นตรงต่อกรมตำรวจ เป็นหน้าที่ของหัวหน้าหน่วยงานนั้น ๆ ส่วนภูมิภาคคือผู้บังคับบัญชาซึ่งดำรงตำแหน่งหัวหน้าสถานี ผู้บังคับกองหรือเทียบเท่าขึ้นไป เป็นผู้จัดทำเรื่องราวแบบ"ส" ขอรับเงินบำเหน็จบำนาญ เสนอผู้บังคับบัญชาต่อไปตามลำดับจนถึงกรมตำรวจ

ในการจัดทำเรื่องราวแบบ"ส" และการดำเนินการต่าง ๆ จะต้องทำให้แล้วเสร็จ เสนอผู้บังคับบัญชาต่อไปภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ผู้นั้นออกจากราชการ ถ้าจัดทำให้แล้วเสร็จภายในกำหนด ๓๐ วันไม่ได้ ก็ให้ผู้รับผิดชอบชี้แจงเหตุผลข้อขัดข้อง เสนอผลลัดวันต่อผู้บังคับบัญชาผู้รับผิดชอบเหนือขึ้นไป และให้ผู้บังคับบัญชาผู้รับรายงานพิจารณาสั่งโดยกำหนดวันให้เสนอไว้เป็นหลักฐาน การกำหนดวันให้เสนอดังกล่าวให้ใช้ดุลยพินิจสั่งตามเหตุผลอย่าให้กระชั้นจนทำไม่ทัน หรือเนิ่นนานจนเกินควร(๑๐๒)

(๑๐๑)พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๐๒, ราชกิจจานุเบกษา(ฉบับพิเศษ) เล่ม ๗๖ ตอนที่ ๑๐๑, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๒, มาตรา ๔ และระเบียบการตำรวจภาค ๒ ประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดีเล่ม ๒, หน้า ๕๔๕ - ๕๔๗

(๑๐๒)ประมวลระเบียบการตำรวจภาค ๒ ประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดีเล่ม ๒, หน้า ๕๓๕ - ๕๓๖

เรื่องราวการขอบำเหน็จบำนาญนี้ เสนอขึ้นไปตามลำดับชั้นจนถึงกระทรวงเจ้าสังกัด เมื่อกระทรวงเจ้าสังกัดได้รับเรื่องราวแล้ว ก็ให้รีบตรวจสอบนำส่งไปยังกระทรวงการคลังภายใน กำหนด ๒๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับ และเมื่อกระทรวงการคลังได้รับเรื่องราวดังกล่าวแล้ว ให้รีบ พิจารณาสั่งภายใน ๒๐ วัน (๑๖๓)

ข้าราชการตำรวจที่ออกจากราชการโดยไม่มีความผิด จะได้รับความคุ้มครองทั้งใน ส่วนตนเอง รวมตลอดไปจนถึงทายาท โดยรัฐเป็นผู้จ่ายเงินบำเหน็จบำนาญในกรณีที่ข้าราชการ ตำรวจประสบอุบัติเหตุ หรือเสียชีวิตในหน้าที่ราชการ กรณีไร้ความสามารถ สูงอายุ หรือแม้แต่ การออกจากราชการโดยสมัครใจ นอกจากนั้น ระเบียบในการขอรับบำเหน็จบำนาญก็เป็นไปโดย ฉับพลัน กล่าวคือมีระเบียบกำหนดระยะเวลาที่จะต้องดำเนินการและสั่งการให้เสร็จสิ้นทั้งใน ระเบียบแรก และระเบียบการสั่งการขั้นสุดท้ายด้วย ฉะนั้นจะเห็นได้ว่าระบบการบำเหน็จบำนาญของข้าราชการ ตำรวจนับว่าอยู่ในขั้นดีมาก.

(๑๖๓) "พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พุทธศักราช ๒๔๕๔" มาตรา ๕๑

